

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ครั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. การเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. แบบฝึกทักษะ
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. ความพึงพอใจ
6. ประสิทธิภาพ
7. ดัชนีประสิทธิผล
8. บริบทของโรงเรียนเลขตาด โนนพัฒนา
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในที่นี้ได้กล่าวถึงเฉพาะ
ส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 2-26)

1. วิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลาง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ
ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง
ไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบ

อาชีพ และการศึกษาดลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

2.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับ ข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 3.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 3.3 มีวินัย
- 3.4 ใฝ่เรียนรู้
- 3.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 3.7 รักความเป็นไทย
- 3.8 มีจิตสาธารณะ

4. เป้าหมาย/จุดเน้น

- 4.1 การอ่าน การเขียน และคิดคำนวณ
- 4.2 การคิดวิเคราะห์
- 4.3 รักและภูมิใจในท้องถิ่น

กรอบสาระการเรียนรู้ตามเป้าหมาย/จุดเน้น

กำหนดกรอบการจัดการเรียนรู้หลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามเป้าหมาย/จุดเน้น ไว้ดังนี้

1. การอ่าน การเขียน และคิดคำนวณ
 - 1.1 การอ่าน การเขียน คำบัญชีพื้นฐาน และคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
 - 1.2 การคิดคำนวณทักษะพื้นฐาน บวก ลบ คูณ หาร และแก้โจทย์ปัญหา
2. การคิดวิเคราะห์
 - 2.1 กระบวนการคิด
 - 2.2 กระบวนการแก้ปัญหา
 - 2.3 พัฒนาทักษะชีวิต
3. มีความรักและภูมิใจในท้องถิ่น
 - 3.1 ประวัติจังหวัดและท้องถิ่น
 - 3.2 สภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น
 - 3.3 ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ในท้องถิ่น
 - 3.4 ภาษาถิ่น

3.5 ความอ่อนน้อม ถ่อมตน ตามวิถีชีวิตท้องถิ่น

3.6 แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

3.7 บุคคลสำคัญในท้องถิ่น

3.8 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและปัญหา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระดับที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

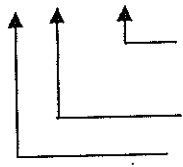
ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม

นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

หลักสูตร ได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ว.1.1 ป. 1/2

ป.1/2

1.1

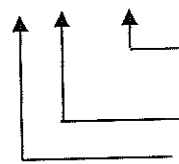
ว

ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2

สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ต.2.2 ม.4-6/ 3

ม.4-6/3

2.3

ต

ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3

สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

คำอธิบายรายวิชา ท14101 ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 160 ชั่วโมง

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง อธิบายความหมายของคำประโยค และสำนวนจากเรื่องที่อ่าน อ่านเรื่องสั้น ๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน โดยระบุเหตุผลประกอบสรุปความรู้และข้อคิดจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และมีมารยาทในการอ่าน

คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนเรื่องตามจินตนาการ และมีมารยาทในการเขียน

ตารางที่ 1 มาตรฐานที่ ท.2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป. 4	1. เขียนคำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันสามารถสื่อความได้ 2. เขียนโดยใช้คำถูกต้องชัดเจนและเหมาะสมใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ได้ 3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางาน 4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์ 5. เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ 6. การเขียนเรื่องจากภาพ 7. การเขียนเรียงความ 8. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา 9. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า 10. มีมารยาทในการเขียน	ประโยค คือ คำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันสามารถสื่อความได้ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ต้องใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน แล้วนำไปสู่การพัฒนาเป็นงานเขียน เช่น การเขียนจดหมายถึงบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องใช้ภาษาแตกต่างกัน และใช้ภาษาสุภาพเหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ มารยาทในการเขียน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับหลักสูตรสาระการเรียนรู้แกนกลาง พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสารการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นการแก้ปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดกาเรียนด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และได้จัดทำนวัตกรรมในการแก้ปัญหาดังกล่าว เป็นแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ทั้งสิ้น 5 แบบฝึก ได้แก่การเขียนคำจากภาพ การแต่งเรื่องจากคำ การเขียนเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายเหตุการณ์ และการเขียนร้อยกรองจากภาพ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

มีผู้วิจัยได้ให้ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนนอกจากจะเขียนได้หลายแบบแล้วที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนจึงมีผู้ให้ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 187) อธิบายความหมายเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการในการเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และบทร้อยกรอง ซึ่งผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีประมวลคำหลากหลาย สามารถนำคำมาใช้ในการเขียนและใช้สำนวนสละสลวย

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 4) ให้ความหมายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงงานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ของผู้เขียนที่เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความ แปลกใหม่ มีค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

สิริญากร สดแสงจันทร์ (2547 : 16) ให้ความหมายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนออกมาจากความรู้ที่นึกคิด จากจิตใจและจากจินตนาการความรู้ที่อิสระที่จะเขียน โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์จากการเรียนรู้เดิม สร้างสรรค์ออกมาเป็นภาษาเขียน แล้วจัดกลายอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทหรือเนื้อหาที่แสดงออกมาโดยไม่ลอกเลียนผู้อื่น

พวงเพชร เอี่ยมภูงา (2547 : 21) ให้ความหมายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องใช้ประสบการณ์ จินตนาการ และความสามารถในการใช้ถ้อยคำสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อสร้างความจริง โลงใจให้แก่ผู้อ่านและผู้ฟัง

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 3) ให้ความหมายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

สรุปว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การแต่งเรื่องตามความคิดตามจินตนาการของตนเองที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใคร เป็นภาษาที่สละสลวยทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่นึกคิดทางอารมณ์ ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบและกระบวนการทางความคิด

สร้างสรรค์ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้มีด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเขียนคำจากภาพ การแต่งเรื่องจากคำ การเขียนเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายเหตุการณ์ และการเขียนร้อยกรองจากภาพ

2. ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ควรจะต้องฝึกให้แก่เด็ก จึงจะทำให้มีประสิทธิภาพในการเขียนสูงขึ้น และเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดได้อย่างเสรีมากยิ่งขึ้น ดังนั้นนักวิชาการศึกษาก็กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

เบญจมาศ คุมทรัพย์ (2550 : 34) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์นอกจากจะเป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมายให้เกิดประโยชน์ที่ต้องการสูงสุดแล้ว ยังเป็นการฝึกการคิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นอันจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลอีกทางหนึ่งด้วย และยังเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจถึงความแตกต่างของผู้เรียน ช่วยให้เกิดความคุ้นเคย และเข้าใจในตัวผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะจากงานเขียนจะแสดงให้เห็นถึงความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ของผู้เรียน

สมพิศ คงทรง (2549 : 46) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือที่สามารถพัฒนาเด็กให้มีจินตนาการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดในทางสร้างสรรค์ทางภาษา เป็นการระบายอารมณ์ตามธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวเด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดความชื่นชม ในศิลปะ วิชาซึ่งในการใช้ภาษาเพื่อแสดงออกในด้านต่าง ๆ

ณภัทร สระประเทศ (2544 : 26) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์มากทั้งต่อตัวผู้เรียนและครูผู้สอน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความรู้สึกออกมาเป็นสำนวนภาษาที่ไพเราะสละสลวย ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนอีกด้วยเพราะจะทำให้เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคลได้โดยดูจากงานเขียนที่นักเรียนเขียนขึ้นมา

ถวัลย์ มาจรัส (2546 : 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อชีวิต

1.1 เกิดภูมิปัญญาด้านสำนวนภาษาใหม่ ๆ สำหรับการติดต่อสื่อสารให้ทัน

โลกทันเหตุการณ์

1.2 เกิดอาชีพใหม่ ๆ จากการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ เช่นนักโฆษณา นักเขียน นักเขียนบทวิทยุ โทรทัศน์ โฆษก พิธีกร นักได้วาที การแสดงเดี่ยว (ทอล์กโชว์) นักแปล

1.3 เกิดการสืบสานรากเหง้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การแสดงซึ่งเป็นทั้งสาระและความบันเทิง

2. ความสำคัญต่อบุคคล

2.1 พัฒนาสมองซีกขวาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ

2.2 ทำให้เกิดภูมิปัญญา (Wisdom) ด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง อาทิ ด้านภาษา ด้านเหตุผล ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

3. ความสำคัญต่อสังคม

3.1 เกิดรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และระหว่างสังคมต่อสังคม

3.2 เกิดวัฒนธรรมและอารยธรรมใหม่ของการติดต่อสื่อสาร

3.3 เป็นการจุดประกายความคิด ความฝัน และจินตนาการผ่านการนำเสนอในรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นพลังสำคัญที่ทำให้เกิดสาระทางวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนของความมีเหตุมีผล (การใช้สมองทางซีกซ้าย) อย่างสมดุล

จากแนวคิดที่กล่าวข้างต้น การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ทำให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ได้ระบายอารมณ์ความรู้สึก เกิดความสนใจในการเรียนสนุกสนาน เพลิดเพลิน สามารถตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก และเป็นการพัฒนาทักษะการเขียน นอกจากนี้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ยังช่วยให้ครูรู้จักนักเรียน ได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

3. จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เบญจมาศ คุ่มทรัพย์ (2550 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดออกมาอย่างสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น

2. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยพัฒนาการเขียนมากกว่าให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

3. ผู้เรียนจะต้องได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากที่ผู้สอนให้

4. เพื่อให้เข้าใจเห็นคุณค่าและชื่นชมศิลปะ วรรณคดี คนตรี

สรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายหลัก คือ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะการเขียนโดยมีการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ประสบการณ์ของตน ออกมาอย่างสร้างสรรค์และมีอิสระ

4. องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรรณิการ์ ต๊ะแสง (2548 : 29) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่ามี 3 ประการ คือ

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการให้เกิดภาพในใจของผู้อ่านซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำและรูปประโยคที่เหมาะสม มีท่วงทำนองในการเขียนดี

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้วยังก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่ประเทืองสติปัญญาด้วย

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร (2538 : 15) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่ามีอยู่ 4 อย่าง คือ

1. ความจริงใจ ผู้เขียนต้องค้นหาและเขียนในสิ่งที่ตนคิดและสนใจจริง ๆ หากงานเขียนใดขาดความจริงใจจะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นค่อยลงไป

2. อารมณ์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีนั้นเน้นการเสนอจินตนาการ ทศนคติ และอารมณ์ ความรู้สึกมากกว่าการบรรยายข้อเท็จจริง

3. ความคิดริเริ่ม การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยความคิดริเริ่มแปลกใหม่เพื่อการสร้างผลงานใหม่ ๆ โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น

4. การสร้างประสบการณ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องการประสบการณ์เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบและสร้างพื้นฐานความคิดในการเขียนแล้วถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดนั้นไปสู่ผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิดและได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการอ่านงานเขียนนั้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ ความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะของความคิดริเริ่มและความคิดจินตนาการ ดังนั้นการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์จึงต้องพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานเขียนเป็นการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ด้วย

5. ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างมาก ดังที่ Bum, broman and low (Bum, broman and low, 1974 : 189 – 195 ; อ้างถึงใน บุญเดือน กุสุวรรณ. 2547 : 18) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีคุณค่าต่อผู้สอน คือ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้สอนได้รับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของผู้เรียน ทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วย

นอกจากนี้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ยังมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ทั้งในด้าน อารมณ์สังคม ความคิด และสติปัญญา ดังคำกล่าวของ Broman and low (Bum, broman and low, 1974 : 189 – 192 ; อ้างถึงใน บุญเดือน กุสุวรรณ. 2547 : 18) คือ ในด้านอารมณ์การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์เปิด โอกาสให้ผู้เรียน ได้แสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียน ผู้เรียนจะได้เขียนในสิ่งที่ตนสนใจอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความพึงพอใจในผลงานและวิชาการเขียนมากขึ้น ในด้านสังคมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้มีความเชื่อมั่น ในการแสดงความคิดเห็น มีความภูมิใจในตนเองและในขณะเดียวกันก็ยอมรับความคิดของผู้อื่น เนื่องจากกิจกรรมการเขียนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ส่วนในด้านความคิดและสติปัญญาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ฝึกทักษะการคิดและพัฒนาการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งที่พบเห็น เป็นการฝึกผู้เรียนใช้ความสังเกตธรรมชาติสิ่งแวดล้อมซึ่งจะเกิดการพัฒนาทั้งด้านความคิดและสติปัญญา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนเพราะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และสติปัญญา ตลอดจนจนช่วยให้ผู้สอน ได้รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยผ่านงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์นั่นเอง

6. ลำดับขั้นในการฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสอนเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งละเอียดอ่อนซึ่ง วรรณิการ์ ตะแสง (2548 : 42) ได้สรุปเกี่ยวกับขั้นตอนในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่เสนอโดย นั้นลำดับแรกต้องสร้างความสนใจก่อน ต่อจากนั้นผู้เรียนแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์และฝึกเขียนจากนั้นจึงมีการแลกเปลี่ยนงานกันตรวจเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ให้งานเขียนถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชื่นนำ เป็นการสร้างความสนใจหรือการจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนอยากเขียน โดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เพื่อให้ได้แนวคิดที่หลากหลาย

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนหรือขั้นฝึกปฏิบัติจริง ดำเนินการสอนโดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อ ในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด จินตนาการ ครูเป็นผู้คอยให้กำลังใจและให้คำแนะนำ อย่างใกล้ชิด

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป เป็นการสรุปความคิดรวบยอดของกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการประเมิน ปรับปรุงแก้ไขผลงาน

7. ปัจจัยและรูปแบบในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรณีการ์ ต๊ะแสง (2548 : 32) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับ ประถมศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. การเขียนเป็นเรื่องราวการจัดหมู่เขียนเรื่องบนกระดาษกำหนดคำ ข้อความ ประโยคภาพ ชื่อเรื่อง นิทาน สิ่งของ แล้วนำไปเขียนเรื่องราว
2. การเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิดตามความต้องการและจินตนาการ
3. การเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเอง
4. การเขียนคำโฆษณา คำขวัญและคำอวยพรจากสิ่งที่กำหนดให้ เขียนตามความพอใจ
5. การเขียนกลอน คือ ให้เขียนกลอนบรรยายภาพหรือเขียนนิทานคำกลอนสั้น ๆ
6. การเขียนเพื่อการแสดง
7. การเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสาร

บั้งอร พุ่มสะอาด และคณะ (2546 : 13) ยังได้กล่าวถึง สิ่งเร้าที่จะช่วยให้นักเรียน เขียนสร้างสรรค์ได้ดีมีหลายชนิด ได้แก่

1. ภาพที่ใช้ไม่ควรบอกเรื่องราวทุกอย่าง ควรเป็นภาพที่ไม่จบในตัว
2. การตั้งชื่อเรื่องให้เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนที่คิดไม่ออกว่าจะเริ่มต้นอย่างไร
3. เรื่องที่ยังไม่จบ ให้นักเรียนเล่าต่อ
4. ให้นักเรียนบรรยายตัวละครที่นักเรียนชอบ
5. ของจริงที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ปากกา รถ คน
6. สัญลักษณ์ เครื่องหมายต่าง ๆ
7. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน
8. การเล่าเรื่องโดยให้เด็กเล่าแล้วให้ครูเขียน
9. นิทานพื้นเมือง ครูหรือนักเรียนเล่าให้นักเรียนเขียน

10. หนังสือประเภทต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนมีความสำคัญมากในการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่ หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น หรือ เกิดจินตนาการและสนุกสนานในการเขียน และเป็นการช่วยพัฒนาสติปัญญาได้เป็นอย่างดี

8. หลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์จากกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จซึ่งมีผู้เสนอแนวทางการสอนโดยใช้กระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ดังนี้

กาญจนา จันทะดวง (2543 : 6-9) การสอนเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้จัดขึ้นให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ หรือเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังไว้ ก่อนที่ครูผู้สอนจะลงมือปฏิบัติการสอนนั้นควรจะต้องศึกษาหลักการสำคัญในการสอนเสียก่อน เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนได้มีแนวทางในการสอนชัดเจนยิ่งขึ้น และสามารถทำให้การสอนนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และแม่นยำในเนื้อหามากยิ่งขึ้น สำหรับหลักสำคัญในการสอนมีดังนี้

1. สอนจากง่ายไปหายาก
2. สอนกับเรื่องที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. สอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ
4. สอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
5. สอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม
6. สอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว
7. สอนโดยใช้ตัวอย่างสรุปไปสู่การสรุปเป็นกฎเกณฑ์
8. สอนโดยให้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
9. สอนโดยฝึกสังเกตและพิจารณา
10. สอนให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร
11. สอนจากความรู้เดิมไปสู่ความรู้ใหม่
12. สอนให้น่าสนใจและสนุกสนานเพลิดเพลิน

ณภัทร สระประเทศ (2544 : 22-24) กล่าวว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ สิ่งจูงใจในการเขียน อันได้แก่ บรรยากาศ

อบอุ่นเป็นกันเอง กิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุก สื่อการสอนที่เข้าใจ และที่สำคัญคือ ตัวครูผู้สอนต้องสนใจและเอาใจใส่ในการช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างจริงจัง หลักการสอนมีดังนี้

1. การให้นักเรียนได้แสดงแนวคิดใหม่และมีความหมายถือเป็นการกระทำที่สร้างสรรค์

2. การเขียนสร้างสรรค์ควรมีหลายแบบตามความต้องการของนักเรียน ครูควรยอมรับการเขียนในระยะแรก ๆ แม้จะเป็นการเขียนประโยคเดียว

3. สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น สนับสนุนให้นักเรียนได้เขียนอย่างอิสระ

4. กระตุ้นให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิมมาเขียน

สมพิศ คงทรง (2549 : 52) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการสอนเรียงความคือ

1. เรื่องใดก็ตามที่จะให้เด็กเขียนควรเป็นเรื่องที่เด็กสนใจและมีความรู้พอที่จะเขียน

2. การใช้อุปกรณ์การเรียนจะช่วยให้การเขียนเรียงความของเด็กมีชีวิตจิตใจขึ้น

3. การให้งานเด็กครูควรคำนึงถึงความสามารถตามวัยของเด็ก ไม่ควรตั้ง

มาตรฐานไว้สูงจนเกินไป

4. วิธีช่วย让孩子เกิดความคิดที่จะเขียนหรือรู้จักส่วนต่าง ๆ เพื่อนำมาเขียน

เน้นวิธีที่สำคัญมากกว่าความสำเร็จในงานเขียน

จากกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ของแต่ละทฤษฎีได้ให้คำอธิบายที่สอดคล้องกันพอจะสรุปได้ว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้นส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นลำดับขั้น และผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ก็มีลักษณะเป็นขั้น ๆ ที่ผลผลิตจะอยู่ในขั้นใดนั้นขึ้นอยู่กับการใช้ทักษะและความสามารถในการคิดของบุคคล

9. การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การวัดและประเมินผลเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่ประเมินผลได้ยาก หากเครื่องมือที่นำมาใช้วัดและประเมินผลนั้นขาดประสิทธิภาพ ใช้ได้ไม่แน่นอนขาดความเชื่อมั่นหรือความเที่ยงตรงก็จะทำให้ผลการประเมินที่ได้ผิดพลาดไปด้วย

สมพิศ คงทรง (2549 : 53) กล่าวถึงเกณฑ์การตรวจเรียงความพิจารณาได้ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. ด้านการสื่อความให้พิจารณาจากเรื่อง

1.1 สามารถเขียนให้ผู้อ่านทราบเนื้อหาสาระและความคิด

1.2 เขียนได้ตรงกับชื่อเรื่องหรือภาพ

1.3 เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กันตลอดทั้งเรื่อง

2. การใช้ภาษาให้พิจารณาในเรื่อง

2.1 เขียนสะกดคำถูกต้อง

2.2 ใช้คำสุภาพเหมาะสม โดยใช้ภาษาเขียนที่เป็นแบบแผน

2.3 ไม่ใช่คำซ้ำ คำฟุ่มเฟือย

2.4 ผูกประโยคให้ได้ความหมาย

2.5 ใช้คำต่าง ๆ ถูกต้องเหมาะสม

2.6 ไม่เขียนผิดคำ ตกคำ

2.7 ไม่เขียนเพิ่มหรือลดพยางค์

2.8 ไม่เขียนตัวเลขผสมกับตัวอักษร

2.9 ใช้คำเชื่อมความ เว้นวรรคตอน และใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้อง

เหมาะสม

3. การลำดับความคิด ให้พิจารณาในเรื่องการลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังสัมพันธ์กัน ไม่สับสนวุ่นวาย

4. ความคิดสร้างสรรค์ ให้พิจารณาในเรื่องมีข้อความชี้แนะ ชักชวน โน้มน้าวให้เห็นคุณค่า ประโยชน์ในสิ่งดีงาม หรือเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล

5. รูปแบบการเขียน จะต้องมิตั้งค่านำเนื้อเรื่อง และสรุป

กรมวิชาการ (2546 : 35-39) ได้เสนอเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนการตัดสินผลงานนักเรียนในการประเมินตามสภาพจริงดังนี้

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมิน (Rubrics) การตัดสินผลงานของนักเรียนในการประเมินตามสภาพจริงใช้การให้คะแนนที่เรียกว่า Rubrics เป็นการตอบคำถามว่านักเรียนทำอะไรได้สำเร็จ และระดับความสำเร็จในขั้นต่าง ๆ มีผลงานเป็นอย่างไร

Rubrics นี้จะระบุคุณภาพที่ครูต้องการให้นักเรียนกระทำ นักเรียนจะรู้ชัดเจนว่าครูต้องการทำอะไร และเขาจะต้องทำอะไร เพื่อจะได้คะแนนขึ้นมาวิธีกำหนดเกณฑ์การประเมินมี 2 แบบ คือ

1. การกำหนดเกณฑ์โดยภาพรวม (Holistic score) เป็นการให้ระดับคะแนนเดียว สำหรับงานนั้น เช่น การประเมินการเขียน จะได้รับคะแนนออกมาเป็นระดับคะแนนเดียว แต่จะบรรยายคุณภาพการเขียนทั้งฉบับเป็นระดับคุณภาพ

2. การกำหนดเกณฑ์โดยแยกเป็นด้าน ๆ (Analytic score) เป็นการแบ่งคะแนนเป็นส่วน ๆ จากความสามารถที่ต้องปฏิบัติงาน หรือนำผลผลิตมาแจกแจงรายละเอียดออกเป็นด้าน แต่ละด้านมีคุณภาพอย่างไร เช่น การประเมิน การเขียน การแบ่งดูด้าน จำนวนภาษา ความคิดสร้างสรรค์ การเขียนถูกหลัก ไวยากรณ์ เป็นต้น

การใช้ Rubrics ให้ประโยชน์ในแง่ของเครื่องมือการประเมิน และเป็นเครื่องมือการสอบได้อีกด้วย การให้คะแนนแบบแยกออกเป็นด้าน ๆ (Analytic score) จะเกิดประโยชน์แก่ผู้สอนมากกว่าการกำหนดเกณฑ์โดยภาพรวมดังนี้

การวิเคราะห์ประเด็นการประเมิน (Rubrics) และการเขียนรายละเอียดการให้คะแนน (Scoring rubrics) การประเมินผลงาน กระบวนการคุณลักษณะที่ทำให้เกิดความเที่ยงตรง จะต้องกำหนดลักษณะสำคัญ ๆ หรือตัวแปรสำคัญของสิ่งที่ประเมินให้ได้ นั่นคือ พยายามมองสิ่งที่จะประเมินทุกแง่มุม

การเขียนรายละเอียดการให้คะแนน (Scoring rubrics)

การเขียนรายละเอียดการให้คะแนนหรือให้ระดับคะแนนที่มีความชัดเจน ผู้ประเมินท่านใดอ่านแล้วเข้าใจตรงกันให้คะแนนระดับเดียวกัน ยิ่งผู้ตรวจผลงานหลายคนทำให้อ่านแล้วเข้าใจตรงกันมาก แสดงถึงความเชื่อมั่นของเครื่องมือหรือความเชื่อมั่นในการให้คะแนนหรือระดับคะแนน จึงมีความสำคัญยิ่งรองลงมาจากกำหนดประเด็นการประเมิน แต่ถ้าทั้งสองส่วนมีคุณภาพตั้งได้กล่าวมาแล้วก็จะทำให้ช่วยในการประเมินผลงาน กระบวนการคุณลักษณะมีคุณค่าที่เชื่อถือได้ การเขียนรายละเอียดการให้คะแนน ควรกำหนดเป็นลักษณะแยกรายละเอียดเป็นระดับ (Analytic scoring) โดยการกำหนดคุณลักษณะย่อยหรือตัวแปรย่อยของประเด็นการประเมิน การกำหนดคะแนนหรือระดับคะแนนนั้น อาจกำหนดให้แต่ละประเด็นมีน้ำหนักเท่ากันในแต่ละประเด็นก็ได้

เทคนิคการเขียนรายละเอียดการให้คะแนน (Scoring rubrics)

การเขียนรายละเอียดการให้คะแนนหรือระดับคะแนนนั้นควรเขียนเป็นการแยกระดับ (Analytic) เนื่องจากการให้น้ำหนัก (Weight) แต่ละประเด็นไม่เท่ากันจะทำให้เกิดความยุติธรรม เพราะความสามารถของผู้เรียนในการสร้างชิ้นงาน ไม่เท่ากัน มีเทคนิคการเขียนดังนี้

1. กำหนดรายละเอียดขั้นต่ำไว้ที่ระดับ 1 แล้วเพิ่มลักษณะที่สำคัญ ๆ สูงขึ้นมาทีละระดับ ตัวอย่างเช่น งานเขียนมีประเด็นการประเมิน คือ เนื้อหา การใช้ภาษา การกำหนดรายละเอียดด้านแบ่งออกเป็น 4 ระดับ การกำหนดลักษณะย่อยหรือตัวแปรย่อยที่สำคัญให้ได้ 4 ลักษณะดังนี้

- เนื้อหา
1. สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 2. ลำดับเนื้อเรื่องชัดเจน
 3. เรื่องน่าสนใจ
 4. มีจินตนาการ

- การใช้ภาษา
1. ผิดพลาดมากแต่พอสื่อความหมายได้
 2. ถูกต้องส่วนมากและสื่อความหมายได้
 3. ผิดพลาดน้อยเชื่อมโยงได้ดี
 4. ถูกต้องเกือบทั้งหมด สละสลวย งดงาม

การเขียนรายละเอียดแต่ละระดับ โดยการนำลักษณะย่อยหรือตัวแปรย่อยมาจัดลำดับตามความสำคัญเขียนตัวเลขกำกับไว้ แล้วนำตัวแปรต่าง ๆ มาเขียนบรรยาย

(Descriptive) ให้ชัดเจนจากความสำคัญที่ต่ำสุด แล้วเพิ่มตัวแปรถัดไปแต่ละระดับดังนี้

- เนื้อหา
- ระดับ 1 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
- ระดับ 2 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และลำดับเรื่อง ได้

ชัดเจน ไม่วกวน

ระดับ 3 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ลำดับเรื่องได้ ชัดเจน ไม่วกวน สอดแทรกสาระบางอย่างทำให้เรื่องน่าสนใจ

ระดับ 4 เนื้อหาที่เขียนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ลำดับเรื่องได้ชัดเจน ไม่วกวน สอดแทรกสาระบางอย่างทำให้เรื่องน่าสนใจ และอ่านแล้วเกิดจินตนาการ

2. กำหนดจุดอ่อนระดับต่ำสุดไว้ที่ระดับ 1 แล้วเพิ่มความถูกต้องสูงขึ้นทีละระดับ จากตัวอย่างสามารถนำเทคนิคมาเขียนในประเด็นการใช้ภาษาได้ดังนี้

- การใช้ภาษา
- ระดับ 1 ภาษาผิดพลาดมากแต่พอสื่อความหมายได้
- ระดับ 2 ภาษาถูกต้องส่วนมากและสื่อความหมายได้
- ระดับ 3 ภาษาผิดพลาดน้อยเชื่อมโยงภาษาได้ดี
- ระดับ 4 ภาษาถูกต้องเกือบทั้งหมด เป็นภาษาที่สละสลวย งดงาม

ในการเขียนรายละเอียดดังกล่าว แสดงเป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative) แต่อาจเขียนเป็นเชิงปริมาณได้ ดังนี้

- การใช้ภาษา
- ระดับ 1 ภาษาผิดพลาดไม่เกิน 50% แต่ยังสื่อความหมายได้
- ระดับ 2 ภาษาถูกต้อง 50%- 70% และสื่อความหมายได้
- ระดับ 3 ภาษาถูกต้อง 70%- 90% เชื่อมโยงภาษาได้ดี

ระดับ 4 ภาษาถูกต้อง 90%- 100% เป็นภาษาที่สละสลวย งดงาม การเขียนรายละเอียดการให้ระดับคะแนนแต่ละแบบมีทั้งจุดเด่นและจุดอ่อน สำหรับเชิงคุณภาพมีจุดเด่น คือ ตัวแปรบางตัวไม่สามารถบรรยายเป็นเชิงปริมาณได้ เช่น ตัวแปรที่เป็นคุณศัพท์ ได้แก่ สวยงาม ดี สนุกสนาน เป็นต้น จุดอ่อน คือการแปรผลเชิงคุณภาพออกมาไม่เท่ากัน สำหรับจุดเด่นของเชิงปริมาณเราสามารถนับเป็นแห่ง (Point) สักส่วนเศษส่วน ร้อยละได้ แต่ก็ถูกโต้แย้งว่ามีจุดอ่อนคือ แต่ละแห่งมีน้ำหนักที่คิดแตกต่างกัน ย่อมมีข้อแตกต่างในเรื่องน้ำหนักหรือความสำคัญ เป็นต้น ในการเขียนรายละเอียดจึงต้องพิจารณาตามความเหมาะสม พยายามให้เป็นปรนัย (Objective) มากที่สุด

3. กำหนดตัวแปรย่อยที่มีน้ำหนักเท่ากันทุกตัว แล้วระบุว่าตัวแปรหายไปเท่าไร ระดับคะแนนก็ลดหลั่นลงตามลำดับ

ระยอง มุ่งแขกกลาง (2547 : 56-61) ได้ระบุเกณฑ์การให้ตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

คะแนน 0 ไม่มีเนื้อเรื่อง

คะแนน 1 มีเนื้อเรื่องแต่ขาดคะแนนอื่น

คะแนน 2 มีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่องและสรุป

2. เนื้อหา

คะแนน 0 เนื้อหาสาระไม่สัมพันธ์กับชื่อเรื่อง

คะแนน 1 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง

คะแนน 2 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่องมีข้อมูลสนับสนุนกัน

คะแนน 3 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง มีประเด็นน่าสนใจมีข้อมูลสนับสนุน

คะแนน 4 เนื้อหาสาระสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง มีประเด็นที่น่าสนใจมีข้อมูล

สนับสนุนกันอย่างชัดเจน

3. ความคิดสร้างสรรค์

คะแนน 0 ไม่มีความคิดสร้างสรรค์

คะแนน 1 มีแนวคิดที่แปลกใหม่

คะแนน 2 มีแนวคิดที่แปลกใหม่ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

คะแนน 3 การนำเสนอที่น่าสนใจ มีแนวคิดที่แปลกใหม่ และเป็นประโยชน์

ต่อสังคม

คะแนน 4 การนำเสนอที่น่าสนใจ สอดแทรกคติ ข้อยกิด หรือข้อเสนอแนะ
แนวทางปฏิบัติ มีแนวคิดที่แปลกใหม่ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. การใช้ภาษา

คะแนน 0 ใช้ภาษาไม่ถูกต้อง

คะแนน 1 ใช้ภาษาถูกต้อง

คะแนน 2 ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย สื่อความหมายชัดเจน

คะแนน 3 ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย สื่อความหมายชัดเจนการลำดับความ

ไม่วกวน

คะแนน 4 ใช้ภาษาถูกต้องสละสลวยใช้สำนวนโวหาร หรือคำประพันธ์
ประกอบเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน การลำดับความไม่วกวน

5. อักษรวิธี

คะแนน 0 สะกดคำ ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิดเกิน

13 แห่ง

คะแนน 1 สะกดคำ ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิดเกิน

10-12 แห่ง

คะแนน 2 สะกดคำ ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอนผิดเกิน

7-8 แห่ง

คะแนน 3 สะกดคำ ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอน ผิดเกิน

4-6 แห่ง

คะแนน 4 สะกดคำ ใช้อักษรย่อ ใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอน ผิด

เกิน 1-3 แห่ง

6. ความสะอาด

คะแนน 0 ตัวอักษรอ่านยาก หรือสกปรก

คะแนน 1 ตัวอักษรอ่านง่าย สะอาด ขาดความเป็นระเบียบ

คะแนน 2 ตัวอักษรอ่านง่าย สะอาดเป็นระเบียบการแปลความหมายของ

คะแนนรวม เป็นดังนี้

คะแนน 16-20 หมายถึง ดี

คะแนน 8-15 หมายถึง พอใช้

คะแนน 1-7 หมายถึง ปรับปรุง

จากข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความที่กล่าวมาสรุปได้ดังตาราง
ที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความ

เกณฑ์การตรวจหรือตัวบ่งชี้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1. การวางโครงเรื่อง		
1.1 การเขียนคำนำ	2	
1.2 การเขียนสรุป	2	
1.3 การวางรูปแบบเรียงความ	1	
2. การเสนอรายละเอียด		
2.1 ความรู้ในเนื้อหา	3	
2.2 แนวความคิด	3	
2.3 การลำดับเรื่อง	2	
2.4 การมีเอกภาพของเรื่อง	2	
3. การใช้ภาษา		
3.1 การใช้ภาษา	2	
3.2 ตัวสะกด ตัวการันต์ เครื่องหมายวรรคตอน	2	
3.3 ความสะอาดเรียบร้อย	1	
รวม	20	

รายละเอียดในการพิจารณาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ในการใช้คะแนนการเขียนเรียงความ

1. การวางโครงเรื่อง

1.1 การเขียนคำนำหมายถึง การเขียนย่อหน้าแรก ซึ่งจะทำให้เรื่องที่กำหนดให้
นั้นน่าอ่าน น่าติดตาม อาจจะมีคำขวัญ สุภาษิต หรือการอธิบายชื่อเรื่องการให้ความสำคัญการ
ตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

1.1.1 เขียนนำอ่าน ชวนติดตาม มีคำขวัญ สุภาษิต คำคม ฯลฯ ให้ 2 คะแนน

1.1.2 อธิบายชื่อเรื่อง ให้ความสำคัญ แต่ไม่มีคำขวัญ สุภาษิต ให้ 1 คะแนน

1.1.3 ไม่มีคำนำ ให้ 0 คะแนน

1.2 การเขียนสรุป หมายถึง การเขียนย่อหน้าสุดท้าย ซึ่งให้ข้อคิด คติสอนใจ หรือชักชวนแนะนำ สั่งสอน อาจจะมีคำขวัญ คำคม สุภาษิต ฯลฯ การตรวจให้คะแนนคะแนนเต็ม 2 คะแนน

1.2.1 มีคติสอนใจ เน้นความสำคัญ ชักชวนแนะนำ สั่งสอน ให้ 2 คะแนน

1.2.2 ไม่มีคำขวัญ คติสอนใจ ให้ 1 คะแนน

1.2.3 ไม่มีการสรุป ให้ 0 คะแนน

1.3 การวางรูปแบบเรียงความหมายถึง งานเขียนที่มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ ชื่อเรื่อง คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุปการตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 1 คะแนน

1.3.1 มีครบทั้ง 4 ส่วนให้ 1 คะแนน

1.3.2 ถ้ามีไม่ครบให้ 0 คะแนน

2. การเสนอรายละเอียดและแนวความคิด

2.1 ความรู้ในเนื้อหา หมายถึง การเขียนเนื้อหาที่มีขอบข่ายที่ครอบคลุม ชัดเจน และตรงกับชื่อเรื่องที่กำหนดให้ โดยมีหัวข้อสำคัญเช่น ทำไม อย่างไร แนวปฏิบัติ อธิบาย ประโยชน์และโทษ ยกตัวอย่างประกอบ เป็นต้น การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 3 คะแนน

2.1.1 เขียนครอบคลุมเนื้อหาชัดเจนและตรงกับชื่อเรื่อง อย่างน้อย 3 หัวข้อ ให้ 3 คะแนน

2.1.2 มีหัวข้อสำคัญให้ 2 คะแนน

2.1.3 มี 1 หัวข้อสำคัญ ให้ 1 คะแนน

2.1.4 ไม่มีหัวข้อสำคัญ ให้ 0 คะแนน

2.2 แนวความคิด หมายถึง การเขียนเพื่อแสดงความเข้าใจในเนื้อหาให้ ข้อเสนอแนะแสดงความคิดเห็น คิดหาเหตุผล คิดแก้ปัญหา หรือให้ข้อคิดต่าง ๆ การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 3 คะแนน

2.2.1 เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นอย่างน้อย 3 ประเด็น ให้ 3 คะแนน

2.2.2 เขียนแสดงความคิดเห็น 2 ประเด็น ให้ 2 คะแนน

2.2.3 เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น 1 ประเด็น ให้ 1 คะแนน

2.3 การลำดับเรื่อง หมายถึง การเรียบเรียงเนื้อหาอย่างต่อเนื่องไม่สับสนวุ่น การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

2.3.1 ลำดับเรื่องถูกต้องทุกประการ ให้ 2 คะแนน

2.3.2 ลำดับเรื่องสับสนในบางตอน ให้ 1 คะแนน

2.2.3 ลำดับเรื่องสับสนมาก ให้ 0 คะแนน

2.4 ความเป็นเอกภาพของเรื่อง หมายถึง การเขียนเป็นเรื่องราวเดียวกัน ไม่เขียน
ออกนอกเรื่องไปจากขอบเขตของเรื่องที่กำหนด การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

2.4.1 เนื้อหาทั้งหมดอยู่ในขอบเขตของเรื่องและหัวข้อที่กำหนดให้ 2 คะแนน

2.4.2 เนื้อหาบางส่วนอยู่นอกขอบเขตของเรื่องและหัวข้อที่กำหนด ให้ 2

คะแนน

2.4.3 เนื้อหาทั้งหมดอยู่นอกขอบเขตของเรื่อง และไม่เป็นเรื่องราวเดียวกัน

ให้ 0 คะแนน

3. การใช้ภาษา

3.1 การใช้ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักการของการเขียน
ภาษาไทย โดยคำนึงถึงการใช้ถ้อยคำ ประโยค การให้ความหมายของคำ ประโยคถูกต้องตาม
หลักการและเหตุผล การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

3.1.1 ใช้สำนวนได้ถูกต้องเกิน 80% ของข้อความทั้งหมด ให้ 2 คะแนน

3.1.2 ใช้สำนวนถ้อยคำในช่วง 50% -70% ให้ 1 คะแนน

3.1.3 ใช้สำนวนถ้อยคำผิดมากกว่า 50% ให้ 0 คะแนน

3.2 ตัวสะกด การันต์ เครื่องหมายวรรคตอน หมายถึง การเขียนตัวสะกดการันต์
ได้ถูกต้องตามหลักการเขียนภาษาไทย การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

3.2.1 เขียนตัวสะกด การันต์ เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง 80% ให้ 2 คะแนน

3.2.2 เขียนตัวสะกด การันต์ เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง 70% ให้ 1 คะแนน

3.2.3 เขียนผิดมากกว่า 50 % ให้ 0 คะแนน

3.3 ความสะอาดเรียบร้อย หมายถึง ความสะอาดเรียบร้อยของงานเขียน
ซึ่งคำนึงถึงงานเขียนตัวหนังสือไม่ชัดเจน อ่านยาก เขียนสกปรก การเว้นระยะช่องไฟ การตรวจ
ให้คะแนน คะแนนเต็ม 1 คะแนน

3.3.1 สะอาดเรียบร้อยเกิน 80% ให้ 1 คะแนน

3.3.2 สะอาดเรียบร้อยไม่ถึง 50% ให้ 0 คะแนน

เอกสาร สัมภาษณ์ (2546 : 223 -240) ได้ให้ความหมายการวัดและประเมินผล
ตามสภาพจริง ดังนี้

การประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment) เป็นการประเมินผลที่
สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียนมากที่สุด โดยพิจารณาจากการกระทำ

การลงมือปฏิบัติจริง การผลิตผลงานจากกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นเครื่องมือที่นำมาวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องแสดงข้อมูลให้เห็นว่าผู้เรียนทำอะไรได้บ้าง ต้องใช้ความรู้อะไรบ้าง มีวิธีการทำอย่างไรในการปฏิบัตินั้น เครื่องมือควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความรู้ ความสามารถที่สูงกว่าความรู้ความจำ
 2. เป็นเครื่องมือที่ใช้กระบวนการทำงาน (Process) ความสามารถในการลงมือปฏิบัติ (Performance) และคุณภาพผลงาน (Product)
 3. เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดลักษณะของภาระงานที่มีความหมายต่อผู้เรียนและต้องมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน
 4. เป็นเครื่องมือที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึก ความคิดความต้องการและความพึงพอใจ
 5. เป็นเครื่องมือที่เน้นความเที่ยงตรง (Validity) ในการประเมินมากกว่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการประเมิน
 6. เป็นเครื่องมือที่ผสมผสานกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินเข้าด้วยกัน และสามารถสังเกตผลการเรียนแต่ละขั้นตอนได้ชัดเจน
 7. เป็นเครื่องมือที่ควบคุมความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่ก่อนแล้ว
 8. เป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนสามารถถ่ายโยงสภาพการเรียนรู้ การปฏิบัติตามขั้นตอนของเครื่องมือหรือภาระงาน ไปสู่สภาพชีวิตจริง
- การกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) เป็นแนวทางการให้คะแนนที่บรรยายถึงระดับความสามารถในการแสดงออกของผู้เรียน รวมถึงคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนต้องกระทำได้ในแต่ละระดับความสามารถในการแสดงออกของผู้เรียน รวมถึงคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนต้องกระทำได้ในแต่ละระดับ ivo อย่างชัดเจน ทำให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบว่า ผู้เรียนรู้อะไรได้มากน้อยเพียงไร การกำหนดเกณฑ์การประเมินจึงต้องประกอบด้วย
1. ประเด็นที่ต้องการประเมิน (Criteria)
 2. ระดับความสามารถที่ต้องการประเมิน (Performance level)
 3. การบรรยายคุณภาพของความสามารถในแต่ละระดับ (Quality description)
- วิธีการเขียนเกณฑ์การประเมิน
1. เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

2. ประเด็นที่นำมาประเมิน
3. จัดทำกรอบการประเมินที่ครอบคลุมประเด็นที่ทำการประเมิน
4. อธิบายการแสดงผลออกถึงระดับความสามารถตามประเด็นที่กำหนด
5. ตรวจสอบความชัดเจนโดยผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้
6. วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของระดับคะแนน หรือ Rubric
7. ทบทวน ปรับปรุง ระดับคะแนน ระดับคุณภาพหรือระดับความสามารถ

ที่กำหนดไว้ เพื่อค้นหาจุดเด่นและความก้าวหน้าของผู้เรียนให้ใกล้เคียงความเป็นจริง
 วิธีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน การกำหนดเกณฑ์การประเมินโดยทั่วไปนิยม
 ใช้กันอยู่ 2 แบบ คือ

1. กำหนดเกณฑ์โดยภาพรวม (Holistic score) เป็นการให้คะแนนโดย
 ภาพรวมว่ามีคุณภาพสอดคล้องกับเกณฑ์ในระดับใดบ้างและมีคะแนนเดียวสำหรับคะแนนนั้น
 ซึ่งจะมีคำอธิบายคุณภาพของงานประกอบการให้คะแนนและตัดสินระดับคะแนนต่าง ๆ ได้
 ด้วย

วิธีที่ 1 กำหนดระดับความผิดพลาด โดยพิจารณาจากความบกพร่องของ
 คำตอบว่ามีมากน้อยเพียงใด แล้วหักจากคะแนนสูงสุดที่ระดับ
 คะแนน/ระดับคะแนน

- 4 หมายถึง คำตอบถูก แสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน
- 3 หมายถึง คำตอบถูก เหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
- 2 หมายถึง เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาด แต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่

คำตอบ

- 1 หมายถึง แสดงวิธีคิดเล็กน้อย แต่ไม่ได้คำตอบ
- 0 หมายถึง ไม่ตอบ หรือไม่ตอบเลย

วิธีที่ 2 กำหนดระดับของการยอมรับและคำอธิบาย
 คะแนน/ระดับคะแนน

ระดับคะแนน 4 หลักฐานผลงานแสดงถึง

1. มีจุดเน้นในการเขียนอย่างชัดเจน
2. การจัดระบบและการวางแผนในการเขียนถูกต้องตามรูปแบบ
3. การใช้ไวยากรณ์และการสะกดคำมีความถูกต้องสมบูรณ์
4. สำนวนภาษาและคำที่ใช้เหมาะสมตลอดเรื่อง

5. มีความรวดเร็วในการเขียนและไม่มีข้อผิดพลาดเลย

ระดับคะแนน 3 หลักฐานผลงานแสดงถึง

1. มีจุดเน้นในการเขียนอย่างชัดเจน
2. การจัดระบบและการวางแผนในการเขียนถูกต้องตามรูปแบบ
3. การใช้ไวยากรณ์และการสะกดคำมีความถูกต้องสมบูรณ์
4. จำนวนภาษาและคำที่ใช้บางแห่ง (1-2 แห่ง) ไม่เหมาะสม
5. การเขียนค่อนข้างใช้เวลาและมีข้อผิดพลาดบ้างเล็กน้อย

ระดับคะแนน 2 หลักฐานผลงานที่แสดงถึง

1. มีจุดเน้นในการเขียนอย่างชัดเจน
2. การจัดระบบและการวางแผนในการเขียนถูกต้องตามรูปแบบ
3. การใช้ไวยากรณ์และการสะกดคำมีข้อบกพร่องบ้างเล็กน้อย
4. จำนวนภาษาและคำที่ใช้มีหลายแห่งไม่เหมาะสม
5. การเขียนค่อนข้างใช้เวลาและมีข้อผิดพลาดมาก

ระดับคะแนน 1 หลักฐานผลงานแสดงถึง

1. จุดเน้นในการเขียนอย่างชัดเจน
2. การจัดระบบและการวางแผนในการเรียนมีข้อบกพร่องเล็กน้อย
3. การใช้ไวยากรณ์และการสะกดคำมีข้อบกพร่องมาก
4. จำนวนภาษาและคำที่ใช้มีหลายแห่งไม่เหมาะสม
5. การเขียนค่อนข้างใช้เวลาและมีข้อผิดพลาดมาก

ระดับคะแนน 0 หลักฐานไม่สมบูรณ์ ไม่สนองตอบจุดมุ่งหมาย

วิธีที่ 3 แยกประเด็นพิจารณาออกเป็นประเด็นย่อย และทำเป็นตาราง

พิจารณาความถูกต้องของแต่ละประเด็นดังนี้

แนวคิด/เนื้อหา

4 แนวคิดเนื้อหาชัดเจน จุดเน้นเด่นชัด และมีรายละเอียดปลีกย่อยสนับสนุนอย่างเหมาะสม

3 แนวคิดชัดเจน มีจุดเน้น และมีรายละเอียดปลีกย่อยสนับสนุน

2 มีจุดเน้นแต่ขยายจุดเน้นด้วยข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน

1 จุดเน้นไม่ชัดเจน และไม่มีรายละเอียดที่สนับสนุน

0 อ่านไม่รู้เรื่อง

การนำเสนอแนวคิด

สมเหตุสมผล

4 การนำเสนอเข้าใจให้ติดตาม มีตอนนำ ตอนขยายและตอนสรุปที่

3 การนำเสนอไม่น่าสนใจนัก แต่มีตอนนำ ตอนขยายและตอนสรุป

2 การนำเสนอค่อนข้างวุ่น อ่านยากแต่เขียนจบ

1 การนำเสนอวุ่นและไม่จบ

0 อ่านไม่รู้เรื่อง

สำนวนที่ใช้ (การเลือกใช้คำ/ภาษา)

4 ใช้สำนวนภาษาและใช้คำเหมาะสมกับเรื่อง

3 ใช้สำนวนภาษา/หรือ เลือกคำใช้ไม่เหมาะสม 1-2 แห่ง

2 ใช้สำนวนภาษาและหรือ เลือกใช้คำผิด 3-4 แห่ง

1 ใช้สำนวนภาษา/หรือ เลือกใช้คำผิดมากกว่า 4 แห่ง

0 เขียนไม่ได้เลย

การเขียนสะกดการันต์และความเรียบร้อย

4 เขียนสะกดการันต์ถูกต้องทั้งหมด ผลงานสะอาดเรียบร้อย

3 เขียนสะกดการันต์ผิด 1-4 แห่ง

2 เขียนสะกดการันต์ผิดมาก 4 แห่ง ผลงานไม่เรียบร้อย

1 การเขียนวรรคตอนอ่านไม่รู้เรื่อง ผลงานไม่เรียบร้อยและไม่สำเร็จ

0 ไม่ปฏิบัติหรือไม่ส่งงาน

2. เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (Analytic Rubric) คือแนวทางการให้

คะแนน โดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงาน ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้

คะแนน โดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานส่วนนั้น ๆ ในแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจน

เทคนิคการเขียนรายละเอียดการให้คะแนนการเขียนรายละเอียดการให้คะแนนหรือระดับ

คะแนนแบบแยกส่วน (Analytic) มีเทคนิควิธีการเขียน ดังนี้

กำหนดรายละเอียดขั้นต่ำไว้ที่ระดับ 1 แล้วเพิ่มลักษณะที่สำคัญ ๆ สูงขึ้นมาที่

ระดับ ตัวอย่างเช่น งานเขียนมีประเด็นการประเมิน คือ เนื้อหา การใช้ภาษาและรูปแบบการ

กำหนดรายละเอียดถ้าแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ควรกำหนดลักษณะย่อย หรือตัวแปรย่อยที่สำคัญ

ให้ได้ 4 ลักษณะ เช่น ประเด็นการประเมิน

ระดับเกณฑ์การให้คะแนนเนื้อหา

1 เนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

2 เนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เรียงลำดับเนื้อเรื่องชัดเจน

3 เนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เรียงลำดับเนื้อเรื่องชัดเจน มีรายละเอียด

น่าสนใจ

4 เนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เรียงมีลำดับเนื้อเรื่องชัดเจน มี

รายละเอียดน่าสนใจ แสดงออกถึงการมีจินตนาการการใช้ภาษา

สรุปการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือการดำเนินการวัดผลการการเขียนที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียนมากที่สุด โดยพิจารณาจาก การกระทำการลงมือปฏิบัติจริง การผลิตผลงานจากกระบวนการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความคิดในการเขียน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) เป็นแนวทางการให้คะแนนการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์

แบบฝึกทักษะ

การเขียนภาษาไทยมีหลายรูปแบบ ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ทักษะเป็นสำคัญ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยการฝึกอย่างถูกวิธี จึงจะเกิดความชำนาญ แบบฝึกทักษะเป็นสื่อหรือเครื่องมือประเภทหนึ่งที่จะสามารถที่จะนำมาเสริมทักษะการเขียนภาษาไทยได้

1. ความหมายของแบบฝึก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2546 : 49) หมายถึง คู่มือนักเรียนที่ใช้ควบคู่ไปกับการเรียน เป็นส่วนที่ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญและทำแบบฝึกหัดด้วยมีลักษณะคล้ายแบบฝึกหัด ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 641) ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึก หรือแบบฝึกหัด หมายถึง แบบตัวอย่างปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้น เพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ วมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 130 - 131) ให้ความหมายของแบบฝึกหรือแบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกทักษะจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นแบบฝึกนั้นจะหมายถึงอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้ฝึกทักษะ หลังจากให้นักเรียนที่ได้เรียนเนื้อหาจากแบบเรียนแล้ว โดยสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะให้นักเรียน ถ้านักเรียนมีโอกาสฝึกหัดจนเกิดความเข้าใจจริง ๆ แบบฝึกช่วยให้การสอนของครู

และ การเรียนของนักเรียนประสบความสำเร็จ

2. ความสำคัญและประโยชน์การฝึกทักษะ

การฝึกทักษะมีความสำคัญและมีประโยชน์เป็นอย่างมาก โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น

ดังนี้

สมพิศ คงทรง (2549 : 69) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ดีขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางการพัฒนานักเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเรียนได้ดี

ที่สุดตามความสามารถของตนเอง

4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานของตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. กำเนิดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้

ฝึกทักษะของตนเอง โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาหรือความกดดันอื่น ๆ

8. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่ช่วยให้

เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหาฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน

อรพิมพ์ เครือเนียม (2544 : 25 - 26) กำหนดประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน และการฝึกทักษะแต่ละทักษะนั้นควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อนักเรียนจะได้ไม่เบื่อ แบบฝึกนอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนทักษะทางภาษาของนักเรียนแล้วยังมีประโยชน์สำหรับครูในการสอนทำให้ทราบพัฒนาการทักษะนั้น ๆ ของเด็ก และเห็นข้อบกพร่องในการเรียนซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงได้ทันท่วงทีทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน เนื่องจากแบบฝึกมีคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มากเพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะในทางด้านการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอน
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จทางด้านจิตใจมากขึ้น

4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็ก ได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
 5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
 6. เด็กสามารถเก็บรักษาไว้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตัวเองต่อไป
 7. ให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันที
 8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนอกจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียนจะช่วยให้เด็ก ได้ฝึกฝนในทักษะต่าง ๆ มากขึ้น
 9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยจะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่ต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาออกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น
 10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอน ย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงกระดาษ ใบทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ
- สฤณา เล็กนอก (2545 : 23-24) ได้สรุปประโยชน์ของแบบฝึกทักษะดังนี้
- แบบฝึกทักษะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนและครู คือ ทำให้ผู้เรียน ได้มีการฝึกฝนหลังจากการเรียน ช่วยให้ผู้รู้ปัญหาการเรียนของนักเรียน แล้วนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน ช่วยแก้ปัญหการเรียนของนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาและความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย เพราะแบบฝึกมีคุณลักษณะดังนี้
1. ช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน
 2. ให้เป็นเครื่องมือวัดความก้าวหน้าและประเมินตนเองของนักเรียนได้
- หลังจากที่เรียนจบบทเรียนในแต่ละครั้ง การทำแบบฝึกทำให้ครูเข้าใจทราบความเข้าใจของนักเรียนในบทเรียนนั้น ๆ เพราะมองหาจุดเด่น จุดบกพร่องของนักเรียน ได้อย่างชัดเจน
3. ประโยชน์ในแง่ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถทางภาษาต่างกัน การให้แบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากยิ่งขึ้น
 4. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน

5. มีคำถามหลายรูปแบบที่นักเรียนต้องใช้ความคิดในการตอบหากนักเรียนได้ทำแบบฝึกบ่อย ๆ จะช่วยฝึกฝนสติปัญญาให้หวือหวาให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ รู้จักเหตุและผล รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะช่วยให้เขามีทักษะและประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

7. ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในตนเอง เพราะนักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ให้ค้นคว้าแก้ไขปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ

8. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานตามลำพัง รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 26-27) ได้สรุปประโยชน์ของแบบเสริมทักษะ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมและเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริม และเอาใจใส่ของครูผู้สอน

3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ

4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะของตน

5. การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นและจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วทั้ง

6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลาในการที่จะเตรียมการสร้างแบบฝึก นักเรียนก็ไม่เสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึกทำให้มีเวลาและโอกาสฝึกฝนมากขึ้น

นางเยาว์ ศรีประคู้ (2546 : 46) ได้สรุปว่าแบบฝึกช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา การใช้ภาษาของนักเรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำ ทบทวนบทเรียน และผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเอง จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย นักเรียนรู้คำศัพท์และความหมายได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นำแบบฝึกไปแก้ปัญหาคำอ่าน การเขียน เป็นรายบุคคลและกลุ่มได้ดี แบบฝึกถือเป็นอุปกรณ์การเรียนอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถทดสอบความรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และประเมินผลนักเรียนก่อนและหลังเรียน ได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบข้อบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะจุดได้ นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าของตนเองครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก

ฉลวด สมพงษ์ (2547 : 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะว่าแบบฝึกทักษะมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนช่วยลดภาระ

ของครูได้มาก ตลอดจนช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้นและการให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะจะช่วยซึ่งจุดบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจน เพื่อที่ครูจะได้แก้ไขเพียงจุดอย่างทันที่

จากความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกสรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะมีความสำคัญและมีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและครูผู้สอน ช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ช่วยให้ครูรู้ข้อบกพร่องและปัญหาของนักเรียนเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไปและยังช่วยลดภาระของครูได้อีกด้วยการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยสิ่งเร้าเป็นแรงจูงใจ แบบฝึกทักษะเป็นสิ่งเร้าและเป็นสื่ออีกอย่างหนึ่งในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้พัฒนาทักษะการเขียนได้ดี การนำเอาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการฝึกการเขียน จะสามารถเร้าและช่วยให้เกิดความคิด จินตนาการ และถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

อรพิมพ์ เครือเนียม (2544 : 24-25) ได้สรุปว่าแบบฝึกที่นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนมีลักษณะดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลูกเร้าความสนใจ
6. เหมาะกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาด้วยตนเองได้

สฤณา เกลินอก (2545 : 24-25) ได้สรุปว่าลักษณะแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. ควรมีคำชี้แจงหรือตัวอย่างที่ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ นักเรียนสามารถทำตามได้ ประโยค และคำศัพท์ควรใกล้เคียงกับคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
2. เนื้อหาควรเชื่อมโยงสิ่งที่เรารู้แล้วกับสิ่งที่ต้องการให้เรารู้ใหม่ควรมีโครงสร้างหรือรูปแบบหลาย ๆ ลักษณะในเรื่องเดียวกัน ควรใช้เนื้อหาในเรื่องที่กำลังเรียนอยู่หรือ ที่เรียนมาแล้ว หรือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ตั้งจุดมุ่งหมายในเรื่องที่จะฝึกให้ชัดเจนและฝึกเป็นเรื่อง ๆ ไปจัดเนื้อหาที่จะฝึกให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและมีจำนวนพอเหมาะที่จะทำให้การฝึกนั้นเกิดทักษะตามที่ต้องการ

4. แบบฝึกควรสอดคล้องกับจิตวิทยา พัฒนาการและลำดับขั้นการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาแบบฝึกควรมีรูปภาพ สีสวย ชูใจ กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ

5. สิ่งที่จะฝึกแต่ละครั้งควรเป็นบทฝึกสั้น ๆ ใช้เวลาน้อยเพราะความสนใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาามีเพียง 15-20 นาที และแบบฝึกควรมีความยากง่ายพอเหมาะ

6. แบบฝึกที่ดีควรแนะวิธีสอนของครูและมีวิธีที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกความจำ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำไปใช้ ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง

ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 25) ได้สรุปว่าแบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อเสนอแนะในการใช้
7. มีให้เลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและอย่างเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ต้องการให้ผู้ทำศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกนั้นควรมี

หลายรูปแบบและให้ความหมายแก่ผู้ฝึกทำด้วย

9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก

10. ปลุกความสนใจและใช้หลักจิตวิทยา

จากหลักการข้างต้น สรุปได้ว่าแบบฝึกที่ดีควรมีคำชี้แจงที่ชัดเจน มีรูปภาพประกอบ สีสวย ชูใจ เชื่อมโยงจากสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่เรื่องใหม่ แต่ละบทแต่ละเรื่องสั้น ๆ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความหลากหลาย นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. หลักการและวิธีสร้างแบบฝึก

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้
สฤณา เลิกนอก (2545 : 25-26) ได้สรุปการสร้างแบบฝึกดังนี้

1. คำนึงถึงหลักจิตวิทยา
2. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ กิจกรรม
3. เนื้อหาที่นำมาใช้ในแบบฝึกต้องไม่ยากเกินความสามารถของเด็ก
4. แบบฝึกควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สติปัญญา ความคิดเห็นในการ

ตอบคำถามมากกว่าเน้นความรู้ ความจำ

5. แบบฝึกที่สร้างขึ้นควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

6. แบบฝึกต้องมีความเชื่อมั่น มีความเที่ยงตรง สามารถใช้ฝึกทักษะและวัดผลตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้

7. แบบฝึกต้องมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น
 ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 25-46) ได้กล่าวถึงการทำแบบฝึกว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. แบบฝึกต้องมีเอกภาพและสมบูรณ์ในตัว
2. เกิดจากความต้องการของผู้เรียนและสังคม
3. ครอบคลุมเนื้อหาหลายวิชา โดยบูรณาการให้เข้ากับการอ่าน
4. ใช้แนวคิดใหม่ในการจัดกิจกรรม

5. สนองความสนใจใคร่รู้และความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่

6. คำนึงถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน

7. เน้นการแก้ปัญหา

8. ครูและนักเรียนได้มีโอกาสวางแผนและร่วมมือกัน

9. แบบฝึกควรเป็นสิ่งที่น่าสนใจมีความแปลกใหม่ สามารถปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของเด็กได้

ฉลาด สมพงษ์ (2547 : 9) การนำจิตวิทยามาใช้ในการสร้างแบบฝึกจะทำให้ได้แบบฝึกที่มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือเหมาะสมกับนักเรียนการสร้างแบบฝึกที่ดีจึงต้องอาศัยหลักจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) เกี่ยวกับการฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน (Watson) นั่นคือ สิ่งใดก็ตามที่ได้รับการฝึกหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่วสามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้ามที่ไม่ได้รับการทอดทิ้งไปนานย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงว่านักเรียนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่ต่างกักันจะนั้น ในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาความเหมาะสมไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป และควรมีหลายแบบ

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายากเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จใน

การทำแบบฝึก นอกจากนั้นการให้แบบฝึกสั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำ ภาษาที่ใช้พูด ใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและได้ทำแบบฝึกที่ใกล้ตัว จากการศึกษาแนวคิดในการสร้างแบบฝึก สรุปได้ว่าแบบฝึกควรมีจุดประสงค์กำหนดตัวอย่าง ชัดเจน มีคำแนะนำในการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็ก ได้ใช้สติปัญญาในทางสร้างสรรค์ คำนึงถึงหลักจิตวิทยา ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการฝึกให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียน ไปแล้วมาใช้ ในหลายรูปแบบหลายกิจกรรม นอกจากนี้แบบฝึกเสริมทักษะสำหรับนักเรียนระดับ ประถมศึกษา ควรจะมีภาพประกอบด้วยเพราะเด็กในวัยนี้ชอบภาพ

5. ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

นักการศึกษาและนักวิชาการ ได้อธิบายถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกดังนี้

สมพิศ คงทรง (2549 : 69-76) ได้สรุปขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น

2. วิเคราะห์ปัญหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อ ใช้เป็นการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึกหัด

3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึก ไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบด้วยอะไรบ้าง

4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัย ข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้อง สอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ได้

5. สร้างแบบฝึกหัดเพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะในแต่ละแบบฝึกหัด จะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของแบบฝึกหัดพิจารณาตามความ เหมาะสม

6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมเมื่อได้นำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผล การเรียน โดยจัดทำเป็นขั้นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะสอดคล้องกับ แบบทดสอบความก้าวหน้า

8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้เพื่อประโยชน์ต่อไป

ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 25-26) ได้สรุปว่าการสร้างแบบฝึกควรมีขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้ว ครูผู้สอนย่อมทราบดีว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวบรวมปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาและความต้องการ ในการแก้ปัญหาหรือความต้องการที่พัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์

2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้ชัดเจน เพื่อตอบคำถามว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไร ต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร

3. วิเคราะห์คำที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ ว่าประกอบด้วยคำและความหมายอย่างไร คำใดมักจะมีปัญหาในการอ่านและเขียน รวบรวมคำเหล่านั้นไว้

4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการอ่านของนักเรียนในแต่ละชั้นว่าเด็กแต่ละวัยมีความสนใจในเรื่องอะไร ซึ่งจะประกอบด้วย

4.1 ความใกล้ชิด คือถ้าใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน

4.2 การฝึกหัด คือการให้ผู้เรียน ได้ทำซ้ำ ๆ เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ

4.3 กฎแห่งผล คือการที่ผู้เรียน ได้ทราบผลของการทำงานของตนด้วยการเฉลยคำตอบ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบความบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข และเห็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน

4.4 การจูงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงลำดับจากง่ายและสั้น ไปหายากและยาวขึ้น ควรมีภาพประกอบ และมีหลายรูปแบบ เป็นต้น

5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึก ว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องควรมีลักษณะอย่างไร มีกิจกรรมอะไรบ้าง มีความยาวเพียงไร จะนำเสนอโดยใช้รูปภาพประกอบหรือไม่

6. ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด

7. นำแบบฝึกไปให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา

เพื่อรวบรวมข้อมูล นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

8. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึก เพื่อให้ให้นักเรียนนำไปใช้

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547 : 34) ได้สรุปขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้ว ครูผู้สอนย่อมทราบดีว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ รวบรวมปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์
2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะให้ชัดเจน เพื่อตอบคำถามว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไร ต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร
3. วิเคราะห์คำที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยคำและความหมายอย่างไร คำที่มักมีปัญหาในการอ่านและเขียน รวบรวมคำเหล่านั้นไว้
4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการอ่านของนักเรียนในแต่ละชั้นว่าเด็กแต่ละวัยมีความสนใจเรื่องอะไร
5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องควรมีลักษณะอย่างไร มีกิจกรรมอะไรบ้าง มีความยาวเพียงไร จะนำเสนออย่างไร
6. ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด
7. นำแบบฝึกนั้น ไปให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา เพื่อรวบรวมข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

8. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึก เพื่อให้ให้นักเรียนนำไปใช้เสริมการเรียน

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างแบบฝึกจำเป็นต้องมีผู้สร้างต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการสร้างคือ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาพัฒนาการที่เป็นแนวทางที่สำคัญในการที่จะสร้างแบบฝึกให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องศึกษาปัญหาและความต้องการกำหนดจุดประสงค์วิเคราะห์คำและเนื้อหา กำหนดกรอบการสร้างนำไปตรวจสอบและนำไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน อันจะส่งผลต่อการใช้แบบฝึกให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Lesson plan หรือ Plan unit ซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้แทนคำว่า แผนการสอน

ตามหลักสูตรเดิมมีผู้ให้ความหมายหลายอย่างดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 93) ให้ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็คือ แผนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียน ให้นักเรียนรู้จักคิดศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูล และสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง

บรรจง จันทร์พันธุ์ (2547 : 40) ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ว่าเป็นการวางแผนงานการสอนที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ไว้ล่วงหน้า เพื่อทำการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์และวัดผลประเมินผลที่ให้ความสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คนอื่นสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนแทนได้

สุขุมาลัย ฐานมัน (2547 : 26) ให้ความหมายของแผนการเรียนรู้ว่าหมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นการเตรียมการสอนในวิชาหนึ่ง ๆ อย่างเป็นกระบวนการและเป็นระบบขั้นตอนที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ การนำหลักการ แนวคิด วิธีการมา สร้างขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า มีสื่อและการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนเน้นผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เรียนรู้อย่างสนุกสนานเต็มศักยภาพ

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

บรรจง จันทร์พันธุ์ (2547 : 42) ให้ความสำคัญของแผนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

2. ครูได้จัดเตรียมการสอนล่วงหน้า

3. อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ไม่มีประสบการณ์ในการสอน

4. ทำให้การวัดผลประเมินผลเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับผู้มาสอนแทน เมื่อครูผู้สอนลาหรือติดธุระ

6. เป็นแนวทางในการแนะนำ นิเทศ ติดตามผลการเรียนการสอน

สำรวย น่วมันชิต (2547 : 80) ให้ความสำคัญของแผนการสอนว่า แผนการสอนเป็นเอกสารที่เน้นสื่อและเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครู ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ในเรื่อง หลักสูตร แนวการสอน การจัดทำสื่อประกอบการสอนตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำแผนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำไว้ด้วยตนเองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนและเหมาะสมกับระยะเวลา จำนวนคาบการเรียนที่มีอยู่จริงทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้ครูผู้สอนได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวินิจฉัยจุดด้อย จุดเด่นของผู้เรียนที่ควรจะได้รับ การปรับปรุงแก้ไขหรือได้รับการส่งเสริมต่อไป
5. ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรงเพื่อเสนอแนะแก่บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและแนวการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
6. ช่วยให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการสอนของครูเพื่อการนิเทศติดตามและประเมินผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ถ้าครูผู้สอนไม่สามารถทำการสอนด้วยตัวเองได้ แผนการสอนจะใช้เป็นคู่มือครูแก่ผู้มาสอนแทนได้เป็นอย่างดี
8. เป็นการพัฒนาวิชาชีพ ที่แสดงให้เห็นว่างานสอนต้อง ได้รับการฝึกฝนให้มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ มีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

สุขุมลย์ ฐานมัน (2547 : 26) ให้ความสำคัญของแผนการสอนเปรียบได้ดั่งพิมพ์เขียว อันเป็นแบบแปลนของสิ่งก่อสร้างที่สลบซับซ้อน ที่ผู้ออกแบบได้ใช้เวลาอันยาวนานในการออกแบบ เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด หรือไม่ได้เกิดผิดพลาดใด ๆ เลย ผลลัพธ์ออกมาก็คือ เกิดความปลอดภัยสำหรับผู้อยู่อาศัย เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของผู้ออกแบบ ในการวางแผนการสอนของครูก็เช่นกัน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของหลักสูตรที่กำหนด ดังนั้นการจัดทำแผนการสอนในฐานะแผนเป็นสิ่งสำคัญ ครูผู้สอนหรือผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สภาพท้องถิ่นและหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลของ

ผู้เรียนจึงจะทำให้แผนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือกำกับหรือแนวทาง กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเนื้อหาและหลักสูตร คำนึงถึงสภาพแวดล้อมสภาพท้องถิ่นและความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 134) สรุปประโยชน์ ของแผนการสอนไว้ว่า ถ้าครูได้จัดทำแผนการสอนและนำแผนการสอนที่จัดทำขึ้นไปใช้สอน แผนการสอนดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ดังนี้

3.1 ครูรู้วัตถุประสงค์การสอน

3.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ

3.3 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3.4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์

ของหลักสูตร

3.5 ถ้าครูประจำชั้น ไม่ได้สอน ครูที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตาม จุดประสงค์ที่กำหนด

3.6 ขยายรายละเอียดจากแผนการสอนระยะยาว ช่วยในการประมาณระยะเวลา ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้

3.7 นักเรียนจะได้รับผลการเรียนรู้อย่างเต็มที่จากครูผู้สอน ที่ได้มีการเตรียมตัว มาเป็นอย่างดี

3.8 แผนการสอนช่วยทั้งครูที่มีประสบการณ์มากให้สอน ได้ดียิ่งขึ้น เพราะ สถานการณ์การเรียน และตัวของนักเรียนย่อมเปลี่ยนแปลง ไปทุกปีและช่วยให้ครูผู้มี ประสบการณ์น้อยหายประหม่าช่วยให้บุคลิกภาพและสุขภาพจิตดีขึ้น

สำรวย นวัตกรรม (2547 : 81) ได้สรุปถึงประโยชน์ของแผนการสอนไว้ดังนี้ การวางแผน (Planning) เป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องกระทำก่อนการปฏิบัติงานใด ๆ เพื่อให้งาน นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การวางแผนจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็น ลู่ทางในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น เตรียมการ แก้ปัญหาไว้ล่วงหน้า ทราบถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้และมีการกำหนดการปฏิบัติงานอย่าง เหมาะสม

งานสอนของครูเป็นงานที่ต้องมีการวางแผนเช่นเดียวกับงานอื่น ๆ กล่าวคือ ก่อนจะดำเนินการสอนจริง ครูจะต้องวางแผนอันเป็นการว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไรและประเมินผลอย่างไร การวางแผนเช่นนี้เรียกว่า การทำแผนการสอน การทำแผนการสอนเป็นกิจกรรมที่ทำให้ครูได้เตรียมการสอนล่วงหน้า

เหตุผลในการที่ต้องทำแผนการสอนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ครูส่วนมากมักจะมีเวลาว่างในช่วงปิดภาคเรียน ในช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่เหมาะสมในการจัดทำแผนการสอน เพราะถ้าไม่ทำไว้ล่วงหน้า ภาระต่าง ๆ ที่ต้องทำในช่วงปิดภาคเรียนมีมากมายอยู่แล้วนั้น แผนการสอนที่ได้ อาจจะไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร การทำแผนการสอนอย่างมีระบบ จะมีประโยชน์มากต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะจะมีการประเมินแผนการสอนก่อนนำไปใช้จริง จึงจะทำให้แผนการสอนที่จัดทำขึ้นมีประสิทธิภาพและประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้สอนและผู้เรียนก็จะมากยิ่งขึ้นไปด้วย

สุขุมลย์ ฐานมั่น (2547 : 28) สรุปถึงประโยชน์ของแผนการสอนว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ เปรียบได้กับพิมพ์เขียวของแปลนสร้างบ้าน ถ้าครูสร้างแผนการสอนและนำแผนการสอนที่จัดทำขึ้นไปใช้สอนจริง ครูต้องทราบว่าแผนการศึกษาดังกล่าว จะเกิดประโยชน์อย่างไร ดังนี้

1. ครูรู้วัตถุประสงค์ของการสอน
2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ของ

หลักสูตร

5. ถ้าครูประจำชั้น ไม่ได้สอน ครูที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด

4. การจัดทำแผนการเรียนรู้

การจัดทำแผนการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 ศึกษาหลักสูตรอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง
- 4.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาและกิจกรรม วิเคราะห์ได้จากคำอธิบายรายวิชา โดยให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ของรายวิชาและจุดประสงค์ของหลักสูตร
- 4.3 คิดหาวิธีสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยทักษะกระบวนการและทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนทั้งประสมประสานระหว่างประสบการณ์และจินตนาการของผู้สอนเอง

ไม่มีวิธีการสอนใดที่จะวิเศษสุด แต่เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้มากที่สุดจะต้องยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ให้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ให้อำนาจการวางแผน และฝึกทักษะเป็นกลุ่มและรายบุคคล เพื่อให้ นักเรียนได้เป็นผู้คิดเห็นและเห็นช่องทางในการทำอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 จัดทำสื่อการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่ง อาจจะเป็นสื่อที่ใช้อยู่แล้ว หรือสื่อที่คิดขึ้นใหม่ก็ได้ แต่ต้องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ เนื้อหาด้วย

4.5 จัดทำเครื่องมือวัดผลว่าประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเครื่องมือ นั้น จะต้องวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ตลอดทั้งครอบคลุมกระบวนการวางแผนของนักเรียน ทั้งจากสถานการณ์จริงและสถานการณ์ จำลองด้วย

4.6 กำหนดโครงสร้างสำหรับ 1 รายวิชา ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ 2 ลักษณะ คือ

4.6.1 โครงสร้างอย่างสังเขป

4.6.2 โครงสร้างโดยละเอียด

โครงสร้างอย่างสังเขป เป็นการวางโครงสร้าง โดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา เวลา เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดใน 1 รายวิชา

โครงสร้างโดยละเอียด เป็นการวางโครงสร้าง โดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้เห็น ภาพรวมตลอดใน 1 รายวิชา

4.7 เขียนแผนการสอนขยายจาก โครงสร้าง เป็นการเขียนแผนการสอนที่จะ นำไปใช้ในแต่ละคาบชั่วโมงอย่างละเอียดและปฏิบัติได้จริง

4.8 รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้มีมากมายหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบ จะมีองค์ประกอบและรายละเอียดที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

5. ขั้นตอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้อง ชัดเจน ซึ่งมีหัวข้อในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 ชื่อเรื่อง เป็นหัวข้อเรื่องย่อมาจากหัวข้อใหญ่ หรือหน่วยใหญ่ได้มาจากการ อ่านคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร หรือ ใช้หัวข้อปัญหาในชีวิตจริงตามความต้องการของชุมชน ให้สอดคล้องกับวัย และความสามารถของผู้เรียน หรือจากแนวการสอนของกรมวิชาการ

5.2 จำนวนชั่วโมง ที่ใช้สอนเรื่องนั้น โดยคำนวณจากจำนวนชั่วโมงจากหัวข้อใหญ่คำนวณชั่วโมงให้เหมาะสมกับน้ำหนักและปริมาณของหัวข้อย่อย

5.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คือ แก่นสารของความรู้ ทักษะและเจตคติที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรื่องนั้น ๆ แล้วจัดเป็นหัวใจจัดเป็นกรอบกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การเขียนผลการเรียนที่คาดหวังให้คำนึงถึงหลักการเขียน ดังนี้

5.3.1 เป็นประโยคที่สมบูรณ์และได้ใจความ

5.3.2 ใช้คำกะทัดรัดชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย

5.3.3 มีใจความตรงกับสาระการเรียนรู้ที่สอน

5.4 จุดประสงค์ ต้องเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยทั่วไปจะเขียนไว้ 2 จุดประสงค์

5.4.1 จุดประสงค์ปลายทาง เป็นจุดประสงค์ที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน เมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนวิชานั้นครบถ้วนแล้ว

5.4.2 จุดประสงค์นำทาง เป็นจุดประสงค์เฉพาะการเรียนรู้เนื้อหาย่อยที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนจากการเรียนเรื่องนั้น ๆ ลักษณะการเขียนจะเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

จากการศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้สรุปได้ว่าแผนการสอนที่ดีควรมีลักษณะที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตจริง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วางโครงสร้างโดยสัมพันธ์กับจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา เวลา กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้เห็นภาพรวมตลอดใน 1 รายวิชานั้นการปฏิบัติจริงโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง ซึ่งเกี่ยวกับการเขียนคำจากภาพ การแต่งเรื่องจากคำ การเขียนเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายเหตุการณ์ และการเขียนร้อยกรองจากภาพ

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ โดยมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายความพึงพอใจ ดังนี้

ฉัตรลดา ปุณณพันธ์ (2548 : 86) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง

ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

นฤมล ธรรมประชา (2549 : 36) หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติงานนั้น หรือที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่องานสามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ

กมลทิพย์ นันทจันทร์ (2549 : 49) หมายถึง ความรู้สึกที่ชอบรู้สึกสมหวัง หรือพอใจ ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ

มะลิวัลย์ ชาวอุบล (2548 : 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถคลายความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของความพึงพอใจที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ดังนี้

มะลิวัลย์ ชาวอุบล (2548 : 46) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

- 3.1 คนที่ทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรมได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัด และสามารถค้นหาคำตอบได้

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80 ; อ้างถึงใน มะลิวัลย์ ชาวอุบล. 2548 : 46)

ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีกความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกับความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไปความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้ ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เน้นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ
 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ
 3. ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรัก จากเพื่อนร่วมงาน
 4. ความต้องการยกย่อง (Esteem needs) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ
 5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization need) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้ยาก
- แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33-58 ; อ้างถึงใน มะลิวัลย์ ชาวอุบล. 2548 : 47)
- ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ
1. คนประเภท (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

- 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
- 1.3 ชอบให้สั่งการ
- 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ
- 1.5 มีความปรารถนาให้มีความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัย
2. คนประเภท (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 2.1 ชอบทำงานเห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือการพักผ่อน
 - 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน
 - 2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
 - 2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้
 - 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงและองค์กร และพัฒนาวิธี

ทำงาน

- 2.6 ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2540 : 141-144) ได้เสนอถึงการแบ่งความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ แมคคลีแลนด์ (David McClelland) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

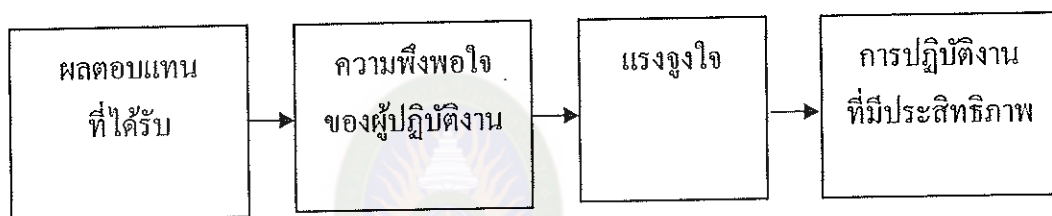
1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐาน เป็นแรงขับที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ
2. ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพ และความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Needs for power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น มีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต้องการควบคุมผู้อื่น

เฮอริชเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115 ; อ้างถึงใน มะลิวัลย์ ชาวอุบล. 2548 : 48) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The motivation hygiene theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความคิดริเริ่มชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และหน้าที่ที่บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ การทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานต่างกัน 2 ลักษณะ (สมยศ นาวิการ. 2533 : 155) คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ทศนะตามแนวคิดดังกล่าวดังแสดงดังแผนภาพที่ 1
- 2.

แผนภาพที่ 1 แผนภาพความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
ที่มา : สมยศ นาวิการ (2533 : 155)

ครูผู้สอนที่ต้องการให้การจัดการเรียนรู้อบรมผลสำเร็จจึงต้องคำนึงถึงบรรยากาศ และสถานการณ์ รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปแบบของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของ

ผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนหรือรางวัลภายใน เป็นผลทางด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลของการตอบแทนจากภายนอก จะเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

3. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

เชอริยู กิระการ (2548 : 7) ได้สรุปถึงแนวคิดของเฮทฟิลด์ และฮิวแมน ที่ได้ทำการพัฒนาแนวความคิดของนักวิจัยต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงานปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. ความตื่นเต้น น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง ความสลับ
4. ความท้าทาย ไม่ท้าทาย
5. ความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล ไม่ถือว่าเป็นรางวัล
2. มาก น้อย
3. เป็นทางบวก เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านเลื่อนตำแหน่ง ประกอบด้วย

1. ยุติธรรม ไม่ยุติธรรม
2. เชื้อถือได้ เชื้อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย

1. อยู่ใกล้ อยู่ไกล

2. ยุติธรรมแบบจริงจัง ไม่ยุติธรรมผู้บังคับบัญชา
3. เป็นมิตร ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน ประกอบด้วย

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน
3. สนุกสนานร่าเริง คุณไม่มีชีวิตชีวา
4. คุณ่าสนใจเอาจริงเอาจัง คุณเหน้อย

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์ในทางบวก ขึ้นอยู่กับว่า กิจกรรมที่นักเรียน ได้ปฏิบัติ นั้น ทำให้นักเรียน ได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่คุณสอนคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สำหรับการวิจัยในในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เกณฑ์การสร้างแบบสำรวจความพึงพอใจที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสามารถสร้างได้จำนวน 25 ข้อ กำหนดระดับคะแนนของความพึงพอใจเป็น 3 ระดับ

ประสิทธิภาพ

1. ความหมายประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของแบบฝึกในการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถึงเกณฑ์ที่คาดหวังไว้

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้ (สมพิศ คงทรง, 2549 : 78)

ขั้นที่ 1 ทดลองแบบรายบุคคล (One to one testing) โดยการคัดเลือกนักเรียนที่เรียนค่อนข้างอ่อนมาเรียนแบบฝึกและครูนั่งอยู่ด้วย หากตอนใดนักเรียนไม่เข้าใจหรือไม่สื่อความหมาย หรือทำแบบทดสอบไม่ได้ครูต้องซักถามเพื่อหาเหตุผล เพื่อนำไปปรับปรุงแบบฝึกต่อไป

ขั้นที่ 2 นำแบบฝึกที่ทดลองแล้วไปปรับปรุงกับกลุ่มย่อย (Small Group testing) โดยคัดเลือกนักเรียนประมาณ 5-10 มาศึกษาแบบฝึกและให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแบบฝึกอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 นำไปทดลองกลุ่มใหญ่ (Field testing) โดยทดลองกับนักเรียน 31 คน แล้วนำผลที่ได้ไปหาเกณฑ์ประสิทธิภาพ

2. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2530 : 490-496) ได้กำหนดระดับประสิทธิภาพของแบบฝึกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเป็นระดับที่ผู้สอนพอใจว่า หากแบบฝึกมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้วแบบฝึกนั้นมีคุณค่า น่าพอใจเราก็มองระดับประสิทธิภาพที่น่าพอใจนั้นว่า “เกณฑ์ ประสิทธิภาพ” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

80/80 หมายความว่า เมื่อเรียนจากแบบฝึกแล้วผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหรือทำงาน ได้ผลเฉลี่ย 80 เปอร์เซ็นต์ และการสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ย 80 เปอร์เซ็นต์ การที่จะกำหนดประสิทธิภาพของผลลัพธ์ให้มีคุณค่าเท่าใดนั้นให้ผู้สอนพิจารณาตามความพอใจ โดยปกติเนื้อที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85, 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นเจตศึกษา อาจจะตั้งไว้ต่ำกว่านี้เช่น 80/80 เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำ เพราะการตั้งเกณฑ์ไว้เท่าใดมักจะ ได้ผลเท่านั้น เมื่อทดลองภาคสนามแล้วให้เทียบค่าประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพผลลัพธ์ที่ได้จากแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ตั้งไว้เพื่อจะดูว่าเราจะยอมรับ ประสิทธิภาพหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือว่าแปรปรวน 2.5-5 เปอร์เซ็นต์ นั่นคือ ประสิทธิภาพของแบบฝึกไม่ควร ต่ำกว่าเกณฑ์ 5 เปอร์เซ็นต์ แต่ปกติจะกำหนดไว้ 2.5 เปอร์เซ็นต์ การยอมรับประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้นอาจกำหนดไว้ 3 ระดับ คือ

1. “สูงกว่าเกณฑ์” เมื่อประสิทธิภาพของแบบฝึกสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเกิน 2.5 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป
2. “เท่าเกณฑ์” เมื่อประสิทธิภาพแบบฝึกเท่ากัน หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่เกิน 2.5 เปอร์เซ็นต์
3. “ต่ำกว่าเกณฑ์” เมื่อประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5 เปอร์เซ็นต์ถือว่า ยังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

3. วิธีการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบฝึกโปรแกรม ชุดการสอน จะใช้สูตร E_1/E_2 จะพิจารณาจากค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม หรือประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) สำหรับเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2530 : 490-491)

โดยที่ 80 ตัวแรก (E_1) คือ ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะของผู้เรียนที่ศึกษาจากแบบฝึก

$$E_1 = \left(\frac{\sum X}{\frac{N}{A}} \right) \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างเรียน

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบย่อยทุกชุด
รวมกัน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบระหว่างเรียน

โดยที่ 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนที่ศึกษาจากแบบฝึกหัด

$$E_2 = \left(\frac{\sum Y}{\frac{N}{B}} \right) \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน

$\sum y$ แทน คะแนนของผู้เรียนที่ได้จากแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

ดัชนีประสิทธิผล

กูดแมน แฟลตเชอร์ และไนเบอร์ (Goodman, Fletcher and Schneider, 1980 : 30-34 ; อ้างถึงใน เจริญ กิจระการ, 2542 : 1-6) กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผลว่า ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบ หลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะคิดถึงประสิทธิผลทางการสอนและการวัดผล ประเมินผลของสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนน ใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือ เป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่น ในกรณีของการ ทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่ง ปรากฏว่ากลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18% การทดสอบหลังการเรียนได้คะแนน 67% และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27% การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74% ซึ่งเมื่อนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียนระหว่างทั้งสองกลุ่มปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่ง ไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปร การทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการ ทดลองทั้งสองกรณีนั้นมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกันซึ่งจะส่งผล ถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบ ก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความ เชื่อ เจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละ หา ค่าคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ นำนักเรียนเข้ารับการทดลองเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลัง เรียน ได้เท่าไรนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนสุดที่ผู้เรียนจะ สามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียน โดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ ซึ่งมีสูตรในการ

คำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ค่าดัชนีประสิทธิผลอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 สภาพของการเรียนเพื่อรอบรู้ นักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าสื่อหรือนวัตกรรมมีประสิทธิผล ช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ได้จริง คือ มีค่าตั้งแต่ .05

บริบทของโรงเรียนเลยตาตโนนพัฒนา

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนเลยตาตโนนพัฒนา ตั้งอยู่เลขที่ 171 หมู่ที่ 2 ถนนวังสะพุง-กกสะทอน บ้านห้วยดาวตาด ตำบลเลยวังไสย์ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย รหัสไปรษณีย์ 42230 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ ห้วยดาวตาด หมู่ที่ 2 และบ้านโนนพัฒนา หมู่ที่ 7 ภาพรวมชุมชนในพื้นที่การบริหารมีสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้บ้านห้วยดาวตาดและบ้านโนนพัฒนา ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเลยตาตโนนพัฒนา ตั้งอยู่ในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ทั้งสองหมู่บ้านตั้งอยู่ห่างกัน ประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านแรก ๆ ที่แม่น้ำเลยไหลผ่าน ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ทำกินของชาวบ้านที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้เกิดปัญหากระทบกระทั่งกันระหว่างชาวบ้านในเรื่องเขตแดนทำกิน ชาวบ้านส่วนใหญ่เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ทำอาชีพเกษตรกรรมปลูกพืชไร่ เช่น ปลูกข้าวโพด ปลูกลูกเดือย ฯลฯ และมีชาวบ้านประมาณ 50-60 คน มีรายได้จากการไปขายผลากกินแบ่งรัฐบาล ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนคือผู้ปกครองไม่มีเวลาอยู่ดูแลเอาใจใส่ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง เป็นกิจวัตรประจำ มีผลต่อการปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่มีเวลาหุงหาอาหารให้ลูกรับประทานก่อนมาโรงเรียน พ่อแม่ต้องตื่นแต่เช้าเพื่อเดินทางไปไร่และกลับถึงบ้านค่ำมืด หรือต้องเดินทางไปขายผลากกินแบ่งรัฐบาลปล่อยให้เด็กเรียนอยู่กับคนเฒ่าคนแก่ นักเรียนจะได้เงินมาโรงเรียนเพื่อมาซื้อนม น้ำส้ม น้ำหวาน กินตอนเช้า ทำให้นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น น้ำหนักส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์

มาตรฐาน หน้ามีดตากลย เจ็บท้องปวดท้องบ่อย ๆ ฯลฯ โรงเรียนอยู่ในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลเวียงไสย มีพื้นที่ 6 ไร่

ปัจจุบันโรงเรียนโรงเรียนเลขตาด โนนพัฒนา เป็น โรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการสอน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในรอบ 4 ปีการศึกษาที่ผ่านมา มีนักเรียนเฉลี่ยปีการศึกษาละ 220 คน และคาดการณ์ใน 4 ปีการศึกษาข้างหน้าจะมีนักเรียนเฉลี่ยปีการศึกษาละ 210 คน

2. ประวัติโรงเรียนโดยย่อ

โรงเรียนเลขตาด โนนพัฒนาจัดตั้งและเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2501 โดยได้รับอนุมัติจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้อาศัยศาลาวัดประจำหมู่บ้าน เป็นสถานที่เรียนชั่วคราว มีนายจำเนียร หอมสมบัติ เป็นครูใหญ่ และครูผู้สอนคนแรก

3. จำนวนบุคลากร

โรงเรียนเลขตาด โนนพัฒนามีจำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังตารางที่ 3 และ 4 ดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลจำนวนบุคลากร (ข้อมูล ณ วันที่ 16 พฤษภาคม 2556)

ตำแหน่ง	อันดับเงินเดือน/ค่าจ้าง					วุฒิการศึกษา					รวม
	ครูผู้ช่วย	คศ.1	คศ.2	คศ.3	คศ.4	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่าปริญญาโท		
1. ผู้อำนวยการโรงเรียน	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	
2. รองผู้อำนวยการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. ครูประจำการ	2	3	4	5	-	-	13	1	-	14	
4. ครูพนักงานราชการ	2	-	-	-	-	-	2	-	-	2	
5. ครูอัตราจ้าง	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	
6. ครูพี่เลี้ยง/พิเศษ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7. อธิการ	1	-	-	-	-	-	1	-	-	1	

ตำแหน่ง	อันดับเงินเดือน/ค่าจ้าง					วุฒิการศึกษา				
	ครูผู้ช่วย	คศ.1	คศ.2	คศ.3	คศ.4	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	สูงกว่าปริญญาโท	รวม
8. นักการภารโรง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	6	3	4	6	-	-	15	1	1	18

ตารางที่ 4 ข้อมูลการจัดจำนวนครูตามแผนจัดการเรียนการสอน

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน	จำนวนครูสอนประจำห้องเรียน	จำนวนครูสอนประจำกลุ่มสาระ	จำนวนบุคลากรสนับสนุนการสอน
1. อนุบาลปีที่ 1	1	1	-	1
2. อนุบาลปีที่ 2	1	1	-	
รวม	2	2	-	
3. ประถมศึกษาปีที่ 1	1	1	-	
4. ประถมศึกษาปีที่ 2	1	1	-	
5. ประถมศึกษาปีที่ 3	1	1	-	
6. ประถมศึกษาปีที่ 4	1	-	8	
7. ประถมศึกษาปีที่ 5	1	-		
8. ประถมศึกษาปีที่ 6	1	-		
รวม	6	3		
9. มัธยมศึกษาปีที่ 1	1	-		
10. มัธยมศึกษาปีที่ 2	1	-	13	
11. มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	-		
รวม	3	-		
รวมทั้งสิ้น	11	5	8	1

4. จำนวนนักเรียน

โรงเรียนเลขาตาดโนนพัฒนามีจำนวนนักเรียนดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ข้อมูลจำนวนนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2556

ชั้นเรียน	นักเรียนทั้งหมด			นักเรียนที่มี สภาพ พิการบกพร่อง			นักเรียนที่ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้			นักเรียนที่ได้ รับจัดสรร งบอุดหนุน ปัจจัยพื้นฐาน		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1. อนุบาลปีที่ 1	11	6	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. อนุบาลปีที่ 2	7	3	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	18	9	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ประถมศึกษาปีที่ 1	7	13	20	-	-	-	1	-	1	}	}	54
4. ประถมศึกษาปีที่ 2	5	9	14	-	-	-	1	1	2			
5. ประถมศึกษาปีที่ 3	8	19	27	-	-	-	3	2	5			
6. ประถมศึกษาปีที่ 4	10	10	20	-	-	-	3	1	4			
7. ประถมศึกษาปีที่ 5	12	16	28	-	-	-	4	1	5			
8. ประถมศึกษาปีที่ 6	8	3	11	-	-	-	2	1	3			
รวม	53	70	123	-	-	-	14	6	20	-	-	54
9. มัธยมศึกษาปีที่ 1	14	5	19	-	-	-	1	-	1	}	}	14
10. มัธยมศึกษาปีที่ 2	13	12	25	-	-	-	1	-	1			
11. มัธยมศึกษาปีที่ 3	9	9	18	-	-	-	1	-	1			
รวม	36	26	62	-	-	-	3	-	3	-	-	14
รวมทั้งสิ้น	104	105	210	-	-	-	17	-	23	-	-	68

จากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเลียดาค โนนพัฒนา วันที่ 15 -17 มิถุนายน 2556 ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนากระบวนการคิด เช่นการเรียนรู้จากกิจกรรม โครงงาน การเรียนรู้แบบทดลอง แบบวิทยาศาสตร์ แบบใช้คำถาม แบบสร้างสรรค์ แบบระดมสมอง แบบ 4 MAT การเขียนแผนที่ความคิด การเขียนเรียงความย่อความ สรุปเรื่องที่อ่านในตอนเช้าลงในสมุดหรือเล่าให้เพื่อนฟัง ฝึกทักษะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งจากบทเรียนและเหตุการณ์จากสื่อ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ละครที่นักเรียนชื่นชอบ โดยการให้คำแนะนำที่เหมาะสมจากครูอย่างต่อเนื่องในทุกระดับชั้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556 : 68-69)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในประเทศดังต่อไปนี้

ชโลบล ทศวิไล (2547 : 89) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนอนุบาลตราด อำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรรณิการ์ ต๊ะแสง (2548 : 42) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้าอำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนด้วยวิธีสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมทุกองค์ประกอบความคิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนคิดเป็นค่าเฉลี่ย 22.86 โดยมีคะแนนเฉลี่ย

ความคิดริเริ่มเพิ่มมากที่สุด 12.64 และคะแนนเฉลี่ยของค้ประกอบความคิดยืดหยุ่นเพิ่มต่ำที่สุด 12.64

อนงค์รัตน์ รินแสงปิ่น (2548 : 95) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมภาพเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมภาพเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวชิรวิทย์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ดำเนินการวิจัยโดยให้นักเรียนทำกิจกรรมภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมภาพจำนวน 10 กิจกรรมและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และทดสอบโดยใช้ค่าที่ผลการวิจัยพบว่าหลังการทำกิจกรรมภาพนักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยเฉลี่ยสูงขึ้นทุกด้าน ทั้งในด้านความคิดคล่องแคล่วความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลอออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมพิศ คงทรง (2549 : 93) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.04/82.42 ผลการประเมินแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมแล้วมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.78

เบญจมาศ คุ่มทรัพย์ (2550 : 102) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.28/83.82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างก่อนและหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปาริชาติ รัตนภูมิ (2550 : 51) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 ที่เรียน โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเขียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดสว่าง อารมณฺ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเขียน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 82.84/83.88 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ทักษะการเขียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชุตินันท์ นามท้าว (2551 : 79 - 80) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านหนองช้าง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.12/83.76 ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80/80 แสดงว่าชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรืองรัตน์ โคตะสุ (2551 : 93) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านนาเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ 82.08/83.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปณิศา บุญเสนาะ (2551 : 77-78) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนชุมชนบ้านตุมวิทยาการ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 82.72/85.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ แบบฝึกทักษะมีค่าเฉลี่ย 0.53 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 53.03

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการทดลอง ใช้พบว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์ สามารถนำไปใช้พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้

ผ่องพรรณ แก้วหว่า (2552 : 66) ได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ได้ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 ชุดกิจกรรม 2. ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ของคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยรวมเท่ากับ 71.89 ซึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์ การแปลความค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี แต่เมื่อ พิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบ่งตามชุดกิจกรรมมากที่สุด ในชุดกิจกรรมที่ 8 คิดเป็นร้อยละ 78.62 รองลงมาคือ ชุดกิจกรรมที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 77.82 ชุดกิจกรรมที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 76.43 และชุดกิจกรรมที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 74.09 3. จากการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการเขียน เชิงสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิง สร้างสรรค์ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดย

มีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียน แตกต่างกัน โดยคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่า ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ 4. จากการสังเกตพฤติกรรมทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนพบว่า พฤติกรรมที่ นักเรียนแสดงออกมากที่สุดระหว่างร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อ ส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือมีความสุขสนุกสนาน ร่าเริง ในการเขียน คิดเป็นร้อยละ 71.85 รองลงมาคือ แสดงความรู้สึกผ่านงานเขียนด้วยอารมณ์ขัน เศร้า ยินดี พิศวง ซาบซึ้ง คิดเป็นร้อยละ 62.62 การใช้ถ้อยคำ ประโยค ได้สละสลวย แปลกใหม่ น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 55.54 และงานเขียนให้ข้อคิด คุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 54.31

พนมวัลย์ คงสำรวย (2553 : 75-78) การพัฒนาชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 85.00/84.26 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์แล้วสรุปได้ว่าการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียน ได้ฝึก ได้ปฏิบัติซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาและช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้คืออันส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศดังต่อไปนี้

แอลเดอร์ และมาร์เรียน โรบิต (Alder, Marion Robin, 2002 ; อ้างถึงใน สิริพร กอบแก้ว, 2543 : 72) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของกิจกรรมในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4 ห้องที่เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรและครูผู้สอนประสบความสำเร็จในการช่วยให้นักเรียนแสดงความเป็นตัวของตัวเอง โดยผ่านงานเขียนผลการวิจัยแนะนำว่านักเรียนจำนวนมาก ไม่สามารถหาจุดสมดุลที่จะทำให้กิจกรรมบรรลุผลและนักเรียนต้องการให้กำหนดโครงสร้างหน้าที่ในการทำกิจกรรมรวมทั้งต้องการอิสระในการทำงาน

แมคโดโน้ และชารอน โควากิ (Mc.Donough and Sharon Kowalski, 2002 ; อ้างถึงใน สิริพร กอบแก้ว, 2543 : 72) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมสามารถพัฒนาความรู้สึกเชิงลบเป็นเชิงบวก 2) กิจกรรมสามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีส่งผลให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและมีความมั่นใจต่อชุมชนทั้งนี้ นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นนักเขียนและเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในชุมชนแห่งการเขียน 3) การเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการเขียน โดยหลังจากที่งานเขียนตีพิมพ์นักเรียนมีความเห็นว่า งานเขียนมีความหมายมากกว่าเป็นการแสดงออกทางอารมณ์เพียงอย่างเดียวและนักเรียนมีความเห็นว่างานเขียนเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อสิ่งต่าง ๆ

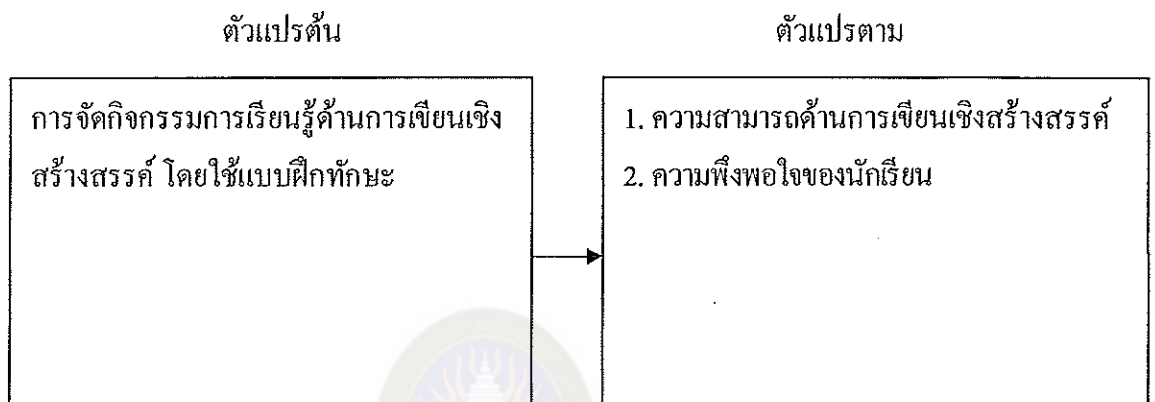
บาลเก (Bahlike, 1969 ; อ้างถึงใน สิริพร กอบแก้ว, 2543 : 72) ได้กำหนดการประเมินผล โครงการที่ทำการทดลองใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลการประเมิน พบว่า การใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีผลต่อพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะ เป็นเพียงบางส่วนหรือในหลายส่วนของโครงการ และมีข้อสังเกตว่า การฝึกบางแบบฝึกมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลวิธีในการเสริมแรงในรูปของการให้คะแนนด้วย

เคอรนส (Kearns, 1979 ; อ้างถึงใน สิริพร กอบแก้ว, 2543 : 72) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการผ่อนคลายและการชี้นำจินตนาการที่มีต่อการคิดและการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนที่มีพรสวรรค์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองให้นักเรียน โดยใช้แบบฝึกหัดเพื่อผ่อนคลายสมองและชี้นำด้านจินตนาการ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งกำหนดให้เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการทางวิชาคณิตศาสตร์จากนั้นให้ทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความแตกต่างนี้มีความสอดคล้องกัน ทั้งในระดับชั้น ขอบข่ายความสามารถและความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนชั้นอื่น ๆ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุดฝึก สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุดฝึกที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนมีความคิดคดองแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความคิดละเอียดลออ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการดำเนินการศึกษา หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารการสร้างแบบฝึก การหาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนั้นผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY